

Germa^tik Gramma^tik

ZINSDALEN (redekundig ontleden)

Nederlands:		Duits:	
term	zin	term	zin
persoonsvorm	De man <u>loopt</u> op straat.	Personalform	Der Mann <u>läuft</u> auf der Straße.
werkwoordelijk gezegde	Ik <u>zie</u> een mooie bloem. Ik <u>heb</u> een mooie bloem <u>gezien</u> .	vollverbales Prädikat	Ich <u>sehe</u> eine schöne Blume. Ich <u>habe</u> eine schöne Blume <u>gesehen</u> .
naamwoordelijk gezegde	Mijn vader <u>is</u> dokter.	nominales Prädikat	Mein Vater <u>ist</u> Arzt.
onderwerp	<u>Mijn moeder</u> koopt bloemen. <u>Onze moeders</u> kopen bloemen.	Subjekt	<u>Meine Mutter</u> kauft Blumen. <u>Unsere Mütter</u> kaufen Blumen.
lijdend voorwerp	De man ziet <u>een</u> tafel.	Akkusativobjekt	Der Mann sieht <u>einen</u> Tisch.
meewerkend voorwerp	Ik geef een boek <u>aan hem</u> .	Dativobjekt	Ich gebe <u>ihm</u> ein Buch.
voorzetselvoorwerp	Ik verlang <u>naar de vakantie</u> .	Präpositionalobjekt	Ich sehne mich <u>nach den Ferien</u> .
bijwoordelijke bepaling	De man loopt <u>op</u> straat.	adverbiale Bestimmung	Der Mann läuft <u>auf</u> der Straße.
bijvoeglijke bepaling	De <u>rijke</u> man loopt op straat.	Attribut	Der <u>reiche</u> Mann läuft auf der Straße.
bepaling van gesteldheid	De man loopt <u>vrolijk</u> op straat.	Prädikativ	Der Mann läuft <u>fröhlich</u> auf der Straße.

WOORDSOORTEN (taalkundig ontleden)

Nederlands:		Duits:	
term	zin	term	zin
zwak werkwoord	<u>ma</u> ken - <u>ma</u> akte - <u>gema</u> akt	schwaches Verb	<u>ma</u> chen - <u>ma</u> chte - <u>gema</u> cht
sterk werkwoord	<u>lo</u> pen - <u>lie</u> p - <u>gelo</u> pen	starkes Verb	<u>lau</u> fen - <u>lie</u> f - <u>gela</u> ufen
onregelmatig werkwoord	zijn - was - geweest	unregelmäßiges Verb	sein - war - gewesen
koppelwerkwoord	Mijn vader <u>is</u> dokter.	Kopula	Mein Vater <u>ist</u> Arzt.
lidwoord	<u>De</u> vrouw ziet <u>een</u> huis.	Artikel	<u>Die</u> Frau sieht <u>ein</u> Haus.
zelfstandig naamwoord	De <u>docent</u> vertelt over de oorlog.	Substantiv	Der <u>Lehrer</u> erzählt von dem <u>Krieg</u> .
bijvoeglijk naamwoord	De <u>vriendelijke</u> docent vertelt over de <u>vreselijke</u> oorlog.	Adjektiv	Der <u>freundliche</u> Lehrer erzählt von dem <u>schrecklichen</u> Krieg.
persoonlijk voornaamwoord	Ik hoor <u>jou</u> en zie <u>hem</u> .	Personalpronomen	<u>Ich</u> höre <u>dich</u> und sehe <u>ihn</u> .
bezittelijk voornaamwoord	<u>Jouw</u> boek ligt op <u>mijn</u> tafel.	Possessiv-pronomen	<u>Dein</u> Buch liegt auf <u>meinem</u> Tisch.
wederkerend voornaamwoord	Hij versto ^p t <u>zich</u> achter een boom.	Reflexivpronomen	Er versteckt <u>sich</u> hinter einem Baum.
wederkerig voornaamwoord	Ze hebben <u>elkaar</u> lang niet gezien.	Reziprokp ^r onomen	Sie haben <u>einander</u> lange nicht gesehen.
aanwijzend voornaamwoord	<u>Die</u> hond bijt <u>deze</u> koning vaak.	Demonstrativpronomen	<u>Jener</u> Hund beißt <u>diesen</u> König oft.
vragend voornaamwoord	<u>Wie</u> heeft mijn boek gezien?	Interrogativpronomen	<u>Wer</u> hat mein Buch gesehen?
betrekkelijk voornaamwoord	De vrouw, <u>die</u> het boek koopt, is mijn moeder.	Relativpronomen	Die Frau, <u>die</u> das Buch kauft, ist meine Mutter.
onbepaald voornaamwoord	De leraar vertelde <u>iets</u> over Griekenland.	Indefinitpronomen	Der Lehrer erzählte <u>etwas</u> von Griechenland.
bijwoord	De leerlingen schrijven <u>mooi</u> .	Adverb	Die Schüler schreiben <u>schön</u> .
rangtelwoord / hoofdtelwoord	Zijn <u>eerste</u> huis schilderde hij in <u>drie</u> dagen.	Ordnungszahl / Grundzahl	Er hat sein <u>erstes</u> Haus innerhalb <u>drei</u> Tagen angestrichen.
voegwoord	Hij ging weg, <u>omdat</u> hij ziek was.	Konjunktion	Er ging fort, <u>weil</u> er krank war.
voorzetsel	Ik zie een boek <u>op</u> de tafel.	Präposition	Ich sehe ein Buch <u>auf</u> dem Tisch.
tussenwerpsel	Helaas!	Interjektion	Leider!

INHOUD

1. ZINSELEN	2
1.1 ZINSELEN BEPALEN	3
1.2 DE NAMEN VAN DE ZINSELEN	3
1.2.1 HET ONDERWERP (O)	4
1.2.2 HET GEZEGDE (WG / NG)	4
1.2.2.1 HET WERKWOORDELIJK GEZEGDE (WG)	6
1.2.2.2 HET NAAMWOORDELIJK GEZEGDE (NG)	7
1.2.3 HET LIJDEND VOORWERP (LV)	9
1.2.4 HET MEEWERKEND VOORWERP (MV)	10
1.2.5 HET VOORZETSELVOORWERP (VV)	10
1.2.6 DE BIJWOORDELIJKE BEPALING (BwB)	12
1.2.7 DE BIJVOEGLIJKE BEPALING (BvB)	12
AANTEKENINGEN	13
2. WOORDSOORTEN	14
2.1 WERKWOORDEN	14
2.1.1 ZWAK WERKWOORD	14
2.1.2 STERK WERKWOORD	16
2.1.3 HABEN, SEIN + WERDEN	17
2.1.4 MODALE HULPWERKWOORDEN	18
2.1.5 GEMENGDE WERKWOORDEN	19
2.1.6 KOPPELWERKWOORD	20
2.2 LIDWOORD	21
2.3 ZELFSTANDIG NAAMWOORD	25
2.4 BIJVOEGLIJK NAAMWOORD	28
2.5 BIJWOORD	32
2.6 VOEGWOORD	33
2.7 TELWOORD	34
2.8 VOORNAAMWOORD	35
2.8.1 Persoonlijk voornaamwoord	35
2.8.2 Bezittelijk voornaamwoord	36
2.8.3 Aanwijzend voornaamwoord	37
2.8.4 Vragend voornaamwoord	37
2.8.5 Betrekkelijk voornaamwoord	38
2.8.6 Wederkerig voornaamwoord	38
2.8.7 Wederkerend voornaamwoord	38
2.8.8 Onbepaald voornaamwoord	39
2.9 VOORZETSEL	40
2.10 TUSSENWERPSEL	42
LINKS	42
ABLAUT	43

Dit boekwerkje is onderdeel van de website: <http://www.germatik.nl/>

1. ZINSELEN (Redekundige ontleding)

Het kernwoord van een zin is de **PERSOONSVORM (PV)**. Het is de vorm van het werkwoord waar je een 'persoon' vóór of achter kunt zetten, zoals 'ich', 'du', 'er', 'das Pferd', 'der Stuhl', enz. Als je een zin gaat ontleden, begin je altijd met het bepalen van de PV.

PV-proef: maak van de zin een JA/NEE-vraag. Dan komt de PV voorop te staan.

- (1a) Zum Glück fuhr das Auto langsam durch die belebte Straße.
(1b) Fuhr das Auto zum Glück langsam durch die belebte Straße? (JA/NEE)
(2a) Sonst hätte es sicher einen Unfall gegeben.
(2b) Hätte es sonst sicher einen Unfall gegeben? (JA/NEE)

Soms is de zin al vragend.

- (3a) Wer spielte an dem Moment auf dem Gehsteig?

Van 'Wer' maak je gemakshalve 'Der' of 'Wilhelm'. Dan is de vraagzin weg en bepaal je eenvoudig wat de PV is.

- (3a*) Der (Wilhelm) spielte an dem Moment auf dem Gehsteig.
(3b) Spielte der (Wilhelm) an dem Moment auf dem Gehsteig? (JA/NEE)

Soms is het niet zo gemakkelijk om het vraagwoord ('Wer' in zin 3a) te vervangen door een ander woord. Kijk maar in een zin als:

- (3c) Warum hast du deine Hausaufgaben nicht gemacht?

In zo'n geval staat de PV vlak achter het vraagwoord. 'Warum' is het vraagwoord, 'hast' is de PV.

In weer andere gevallen is er geen sprake van slechts één vraagwoord, maar van een zogeheten vraagwoordgroep: een paar woorden die samen de taak hebben van één vraagwoord. Ook dan staat de PV op de tweede plaats.

- (3d) Um wieviel Uhr fährt der Zug ab?

'Um wieviel Uhr' is de vraagwoordgroep, 'fährt' is de PV.

P.s.

Het vragend maken van een zin d.m.v. de JA/NEE-vraag is de beste manier om de PV te ontdekken. Er zijn echter nog 2 manieren:

- verandering van **tijd** (maak van tegenwoordige tijd verleden tijd of andersom);
- verandering van **getal** (maak van enkelvoud meervoud of andersom); dan moet het O ook van getal veranderen!

- (1a) Zum Glück fuhr das Auto langsam durch die belebte Straße.

Dat wordt dan:

- (1c) Zum Glück fährt das Auto langsam durch die belebte Straße. (verandering van tijd)
(1d) Zum Glück fuhren die Autos langsam durch die belebte Straße. (verandering van getal)

Een zin met één persoonsvorm noemen we een **enkelvoudige** zin.

Staan er in een zin meerdere persoonsvormen dan is dit een zgn. **samengestelde** zin. Zo'n samengestelde zin kan bestaan uit:

- hoofzinnen (met elkaar verbonden door de woorden und, aber, oder/sondern, denn (en, maar, of, want);
- (een) hoofdzin(nen) en één of meerdere bijzinnen.

(Vind je dit moeilijk, kijk dan op: <https://www.cambiumned.nl/theorie/grammatica/zinsdelen/>)

1.1 ZINSDALEN BEPALEN

Een zin bestaat uit een x-aantal woorden. Die woorden kunnen groepjes of ZINSDALEN vormen. Om te bepalen welke woorden samen een zinsdeel zijn, moet je de volgende zinsdeelproef doen:

Zinsdeelproef: alle woorden die je samen vóór de PV kunt zetten, vormen één zinsdeel. Het moet wel een goede Duitse zin blijven.

(4a) **Auf dem Gehsteig** / spielten / **an dem Moment** / **einige Kinder**.

1 2 3 4

(4b) 3 2 1 4

(4c) 4 2 3 1

De vetgedrukte zinsdelen (1, 3 en 4) kunnen vóór de PV worden geplaatst. De zin bestaat uit 4 zinsdelen. We gaan nu speciaal even letten op de werkwoorden in de zin:

(5a) Die kleinen Kinder / warfen / einander / den Ball / zu.

(5b) 1 2a 3 4 2b

(5c) 3 2a 1 4 2b

(5d) 4 2a 1 3 2b

(5e) 2b 2a 1 3 4 (On-zin = foutief Duits)

Deze zin bevat geen 5 maar 4 zinsdelen. Het werkwoord is 'zuwerfen'.

De werkwoorden in een zin vormen samen één zinsdeel (2a + 2b).

(6a) Plötzlich / war / der Ball / auf die Straßenmitte / gerollt.

1 2a 3 4 2b

1.2 DE NAMEN VAN DE ZINSDALEN

Nu we de zinsdelen kunnen vinden, is de volgende stap een naam te geven aan zo'n zinsdeel. In de redekundige ontleding maken we gebruik van de volgende namen:

Naam:	Afkorting:	Naamval:
ONDERWERP	O	1
GEZEGDE	WG / NG	
LIJDEND VOORWERP	LV	4
MEEWERKEND VOORWERP	MV	3
VOORZETSEL VOORWERP	VV	
BIJWOORDELIJKE BEPALING	BWB	
BIJVOEGLIJKE BEPALING	BVB	(2)

Het Duits heeft als bijzondere eigenschap, dat je aan de naamval kunt zien welke functie het zinsdeel in een zin heeft. Dat is gemakkelijk wanneer je te maken hebt met een door een Duitser geschreven tekst die al af is, maar lastig wanneer je zelf in het Duits iets wilt schrijven, want je moet dan met de volgende zaken rekening houden:

- wat is de **redkundige functie** van het woord/de woordgroep in de zin: O, LV, MV?
- staan er **voorzetsels** in met een bepaalde naamval?
- staan er **werkwoorden** in met een bepaalde naamval?
- is hier sprake van de een of andere **regel/uitzondering**?

(Vind je dit moeilijk, kijk dan op: <http://redkundig.nl/>)

1.2.1 HET ONDERWERP (O)

In het Duits heeft het O altijd de eerste naamval.

Een “naamval” is een ander woord voor “zinsdeel”. Als je een zin ontleedt, verdeel je die zin in delen, zoals hierboven beschreven. Een zinsdeel kan dus onderwerp, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, enz. zijn. Het Duits gebruikt daarvoor naamvallen. Het onderwerp staat in de eerste naamval, het lijdend voorwerp in de vierde naamval en het meewerkend voorwerp in de derde naamval.

Een bijwoordelijke bepaling begint vaak met een voorzetsel. Bij dat voorzetsel hoort vaak een vaste naamval. Dus eigenlijk moet je heel blij zijn met voorzetsels, zij zeggen voor welke naamval je moet gebruiken, het zijn dus eigenlijk “voorzegsels”.

Het O is de naam voor dát zinsdeel dat mee verandert als je de persoonsvorm van getal verandert. Met getal bedoelen we **enkelvoud** <> **meervoud**.

- (7a) Wo wohnst du? > enkelvoud
- (7b) Wo wohnt ihr? > meervoud
- (8a) Ich wohne hier in der Nähe. > enkelvoud
- (8b) Wir wohnen hier in der Nähe. > meervoud

Als het O in het enkelvoud staat, staat ook de PV in het enkelvoud (7a en 8a).

Als het O in het meervoud staat, staat ook de PV in het meervoud (7b en 8b).

O-proef: verander het getal van de PV, dan verandert het O mee.
--

Opmerkingen:

- Een O begint nooit met een voorzetsel. (Voorzetsels zijn kleine bepalende woordjes als: an, auf, hinter, neben, in, über, unter, vor, zwischen, mit, nach, nebst, bei, seit, von, zu, zuwider, gemäß, gegenüber, außer, aus, durch, für, ohne, um, bis, gegen, entlang.)
- In één zin staat hoogstens één O.
- In een zin die in de gebiedende wijs staat, komt geen O voor
Voorbeeld: Gib mir deinen Kugelschreiber!
- De woorden: ich, du, er sie, es, wir, ihr, sie, Sie und man zijn bijna altijd het O van de zin.
- Een moeilijk woord voor 1e naamval is “nominatief”, in het Duits: der Nominativ.

1.2.2. HET GEZEGDE (WG / NG)

We onderscheiden twee soorten gezegdes. Dat onderscheid komt naar voren als we met de volgende voorbeeldzinnen een proefje doen:

- (9a) Wir sind im vorigen Jahr in die Stadt umgezogen.
- (10a) Unser Haus im Dorf war sehr alt.

Kernzin-proef: O + werkwoorden vormen wel/geen goede zin?

- (9b) Wir / sind umgezogen. > Wel een goede zin!
 (10b) Unser Haus im Dorf / war. > Geen goede zin

In zin 9b kan de PV weggehaald worden en een nieuwe zin gemaakt worden met 'umgezogen':

- (9c) Wir zogen um. > Wel een goede zin!

Op grond van dergelijke proeven spreekt men bij 9a, b en c van een WERKWOORDELIJK GEZEGDE (WG). In zin 10a/b spreekt men van een NAAMWOORDELIJK GEZEGDE (NG).

Voordat we verder gaan met de gezegden, moetje eerst nog wat meer weten over werkwoorden. Werkwoorden zijn woorden die je kunt vervoegen. Vervoegen wil zeggen dat je het werkwoord in een schema kunt zetten, omdat het werkwoord verschillende vormen kent. Daarbij hanteren we het volgende schema:

<u>Infinitief</u>		machen		
<u>O.t.t.</u>				
PV	Enkelvoud	1 ^e p (spreker)	ich	mach e
		2 ^e p (aangesprokene)	du	mach st
3 ^e p (besprokene)		er/sie/es*	mach t	
Meervoud	1 ^e p (sprekers)	wir	mach en	
	2 ^e p (aangesprokenen)	ihr	mach t	
	3 ^e p (besprokenen)	sie*	mach en	
	Beleefdheidsvorm	Sie	mach en	
<u>O.v.t.</u>				
PV	Enkelvoud	1 ^e p (spreker)	ich	mach te
		2 ^e p (aangesprokene)	du	mach test
3 ^e p (besprokene)		er/sie/es*	mach te	
Meervoud	1 ^e p (sprekers)	wir	mach ten	
	2 ^e p (aangesprokenen)	ihr	mach tet	
	3 ^e p (besprokenen)	sie*	mach ten	
	Beleefdheidsvorm	Sie	mach ten	
<u>Voltooid deelwoord</u>		gemacht		
<u>Onvoltooid deelwoord</u>		machend		
* In plaats van: <u>er</u> , <u>sie</u> en <u>es</u> kun je alle <u>der</u> -, <u>die</u> - en <u>das</u> -woorden zetten				
* voor het meervoud: <u>sie</u> = <u>die</u> -woorden				

De vormen die in dit schema voorkomen zijn:

A. De infinitief: een werkwoorden eindigt altijd op -n en heel vaak op -en. Zowel in het Nederlands als in het Duits.

Voorbeelden: maken (machen), wachten (warten), lopen (laufen), rennen (rennen), antwoorden (antworten), gaan (gehen), doen (tun), zijn (sein), enz.

B. De persoonsvormen:

Elke persoonsvorm (PV) heeft 4 kenmerken:

1. **tijd**

Een PV staat altijd in de **tegenwoordige** tijd (tt) of in de **verleden** tijd (vt)

2. **getal**

Een PV is altijd **enkelvoud** (enk) of **meervoud** (meerv)

3. **persoon**

een PV is altijd een **1e**, een **2e** of een **3e** persoon

Al deze kenmerken kun je in bovenstaand schema aflezen. Daarnaast kent een PV nog een kenmerk, dat niet in het schema is opgenomen namelijk:

4. **wijze**

We kennen 3 wijzen van het werkwoord:

- de **aantonende** wijs. Deze wijze komt veruit het meest voor. Alle vormen in het schema hierboven staan in de aantonende wijs.
- de **gebiedende** wijs. Deze wijze komt vaak voor zonder O. Voorbeelden hiervan zijn: Lies (enkelvoud), lest (meervoud), lesen Sie (Beleefdheidsvorm) das Buch!
- de **aanvoegende** wijs. Deze wijs wordt niet zo vaak meer gebruikt. Je schrijft de aanvoegende wijs meestal door de 'n' achteraan de infinitief weg te laten. Het O is meestal 'man'. Voorbeeld: Man fange zunächst den Hasen und nehme ihn dann aus. Man nehme einen Topf und tue das Fleisch hinein.

Zo kun je dus elke persoonsvorm benoemen; 'mache' is de 1e persoon, enkelvoud, tegenwoordige tijd, aantonende wijs.

C. Het voltooid deelwoord. Dit is een vorm die in het Nederlands kan beginnen met ge-, be-, her-, ver- of ont-. Het eindigt op -n, -en of -t Voorbeelden: gemaakt, begonnen, herenigd, verhuisd, ontgaan, enz.

D. Het onvoltooid deelwoord: Deze vorm schrijf je door achter de infinitief 'd' of 'de' te zetten. Als er in een zin een onvoltooid deelwoord voorkomt, maakt deze werkwoordsvorm geen deel uit van het gezegde.

Tenslotte:

We onderscheiden in het Duits 5 soorten werkwoorden:

Twee groepen regelmatige werkwoorden (regelmäßige Verben) die volgens bepaalde regels worden vervoegd:

- A. Zwakke werkwoorden (lachen – lachte – gelacht)
(Geen klinkerverandering, voltooid deelwoord op -(e)t.)
- B. Sterke werkwoorden (springen – sprang – gesprungen)
(Wel klinkerverandering, voltooid deelwoord op -en.)

Drie groepen onregelmatige werkwoorden waarbij voor de vervoeging geen of slechts beperkt hulpregels zijn te geven (het zijn werkwoorden die net even anders gaan):

- C. haben, sein, werden
- D. dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen, wissen
- E. brennen, kennen, nennen, rennen, bringen, denken, senden, wenden

Zie de nadere uitleg van de verschillende werkwoorden bij 'woordbenoeming' verderop in de dit boekje.

1.2.2.1 HET WERKWOORDELIJK GEZEGDE (WG)

We gaan op zoek naar werkwoorden in de volgende zinnen. In ieder geval hoort daar altijd de PV bij te staan.

(11)	Er <u>liest</u> ein Buch.	> Er liest.	> Goede zin!
(12)	Er <u>hat</u> heute die Zeitung <u>gelesen</u>	> Er hat gelesen.	> Goede zin!
(13)	Er <u>wird</u> morgen ein Buch <u>lesen</u> .	> Er wird lesen.	> Goede zin!
(14)	Er <u>ist</u> jetzt am Lesen.	> Er ist am Lesen.	> Goede zin!
(15)	Er sitzt und liest.	> Pas op!	

Deze zin vertaal je in het Nederlands met: Hij zit te lezen, dat is in het Duits niet mogelijk.

(16a) Hij ~ dat boek voor.> Hij leest voor. > Er liest das Buch vor. Goede zin!

(16b) Hij ~ dat boek kunnen lezen. > Hij heeft kunnen lezen > Er hat das Buch lesen können. Goede zin!

(16c) Hij zou dat boek hebben kunnen lezen. > Hij zou hebben kunnen lezen> Er hätte das Buch lesen können. Goede zin!

De vetgedrukte kernzinnen hebben naast het O (steeds hij), allerlei combinaties van werkwoorden. Een WG kan dus volgens de zinnen 11 t/m 16 bestaan uit:

(11) alleen de PV

(12) een PV + een voltooid deelwoord

(13) een PV + een infinitief (hele werkwoord)

(14) een PV + aan het + infinitief

(15) een PV + te + infinitief

(16a) een PV + opgesplitst werkwoord (voorlezen: leest voor)

(16b) een PV + een hulpwerkwoord + infinitief

(16c) een PV + een hulpwerkwoord + een hulpwerkwoord + infinitief

Werkwoordelijk gezegde: de PV (+ mogelijke andere werkwoorden)

Opmerkingen:

- In een WG staat **altijd één zelfstandig werkwoord (zww)**.
- Een zww is een werkwoord dat **in zijn eentje** het WG kan vormen.
- Veruit de meeste werkwoorden die we kennen zijn zelfstandige werkwoorden.
Voorbeelden: schwimmen, laufen, radeln, schreiben, lesen, gucken, spielen, schreien, enz.
- Als er in een zin twee werkwoorden staan, is de PV **altijd** hulpwerkwoord, (hww).
Voorbeelden: haben, sein, werden, können, wollen, dürfen, sollen, enz. We kennen in het Duits enige tientallen hulpwerkwoorden.
- Als er in een zin drie of meer werkwoorden staan, is de P V weer hww. Het werkwoord dat de meeste betekenis heeft is het zww en de overige werkwoorden zijn weer hww.

1.2.2.2 HET NAAMWOORDELIJK GEZEGDE (NG)

In het Duits heeft het naamwoordelijk deel, als dat een zelfstandig naamwoord is, altijd de eerste naamval.

We hebben gezien dat de zin

(10a) Unser Haus im Dorf war sehr alt. > Unser Haus im Dorf war géén goede kernzin opleverde.

Op de plaats van de moest een aanvulling komen.

Door zulke proefjes met kernzinnen te maken, heeft men ontdekt dat er werkwoorden zijn die een eigenschap kunnen koppelen aan een persoon of zaak.

(17a) Rolf isst ein Ei.

(17b) Rolf ist ein Ei.

In het zinnetje (17b) met 'ist' (één s) gaat het niet om een echt ei, maar om de eigenschap 'zwak 'of 'slap'. Die eigenschap wordt gekoppeld aan de persoon van Rolf. (= O).

In het Duits zijn er acht van die koppelwerkwoorden, in het Nederlands 9. Ze hebben allemaal iets te maken met het werkwoord zijn; (OVERIGENS: je moet deze 8 koppelwerkwoorden van buiten kennen!)

Koppelwerkwoord	Betekenis Nederlands	Duitse vertaling
zijn	Als eigenschap hebben	sein
worden	Beginnen te zijn	werden
lijken	Niet echt zijn	scheinen
blijken	In werkelijkheid zijn	sich erweisen
blijven	Voortdurend zijn	bleiben
schijnen	Zogenaamd zijn	scheinen
heten	In naam zo zijn	heissen
dunken	Volgens de spreker	sich dünken
voorkomen	Voor de spreker lijkt het zo	vorkommen

We zoeken in de volgende zinnen naar woorden/woordgroepjes die iets zeggen over het O:

- (18) Dieser Apfel ist grün.
 (19) Er wird demnächst Lehrer.
 (20) Schrecklich lange ist er krank geblieben.
 (21) Dieser Mann kommt mir sehr arm vor.
 (22) Meine Uhr erweist sich viel schöner zu sein.

Deze onderstreepte kenmerken of eigenschappen bestaan uit minstens één (bijvoeglijk of zelfstandig) NAAMWOORD. Zo'n woord/woordgroep vormt het NAAMWOORDELIJK DEEL.

Als we alle werkwoorden uit de zin (= WERKWOORDELIJK DEEL) erbij optellen, krijgen we het hele NAAMWOORDELIJK GEZEGDE

- (18) Dieser Apfel ist grün.
 (19) Er wird demnächst Lehrer.
 (20) Schrecklich lange ist er krank geblieben.
 (21) Dieser Mann kommt mir sehr arm vor.
 (22) Meine Uhr erweist sich viel schöner zu sein.

Als er in een zin (20a) meer dan één werkwoord staat, dan is de PV **nooit** koppelwerkwoord. Het kww staat dan achteraan (volt.dw./infinitief). Dat is ook het belangrijkste werkwoord:

- (20b) Schrecklich lange bleibt er krank. ('ist' kan weggelaten worden: = hulpwerkww.)

Een naamwoordelijk gezegde bestaat minstens uit een koppelwerkwoord en een (bijvoeglijk of zelfstandig) naamwoord: een werkwoordelijk deel en een naamwoordelijk deel.

Opmerkingen:

- In een NG staat altijd één koppelwerkwoord (kww)
- Als er in een zin twee werkwoorden staan, is de PV altijd hulpwerkwoord, (hww).
- Als er in een zin drie of meer werkwoorden staan, is de PV weer hww. Van de werkwoorden die overblijven is het werkwoord dat in het rijtje van de koppelwerkwoorden staat het kww. De overige werkwoorden zijn weer hww.
- In een NG staat dus **nooit** een zww; in een WG staat **nooit** een kww!

HET ONDERSCHIED TUSSEN HET WG EN HET NG.

Hoe kun je het best het WG en het NG van elkaar onderscheiden?

We doen dat door de volgende punten af te werken:

1. Staat er in de zin een werkwoordsvorm die als koppelwerkwoord kan voorkomen?
 - Nee: er is altijd sprake van een WG
 - Ja: zie punt 2.

2. Vormen O + PV + alle andere werkwoorden een goede zin?
 - Ja: er is sprake van een WG.
 - Nee: er is sprake van een NG.

Tot slot enkele samenvattende voorbeelden:

- (22a) Hans ist gefallen.
 (22b) Hans ist Bäcker.
 (22c) Hans ist groß.
 (22d) Hans ist hier.

In alle gevallen is Hans het O.

In 22a vormen O + PV + alle andere werkwoorden een goede zin.
 ist gefallen = WG

In 22b vormen O + PV geen goede zin.
 ist Bäcker = NG Bäcker = zn zegt iets over Hans.

In 22c vormen O + PV geen goede zin.
 ist groß = NG Bäcker = bvn zegt iets over Hans.

In zin 22d betekent 'ist' 'bevindt zich'. Het is dus een zww.
 is = WG

1.2.3 HET LIJDEND VOORWERP ((LV)

In het Duits heeft het LV altijd de vierde naamval.

We onderscheiden twee soorten zinnen:

- Actieve of bedrijvende zinnen (A-zin)
- Passieve of lijdende zinnen (B-zin)

Voorb.: Der Busfahrer gibt dem Fahrgast die Karte zurück. (A-zin)

Die Karte wird von dem Busfahrer an den Fahrgast zurückgegeben. (B-zin)

Een A-zin kan omgezet worden in een B-zin met behulp van het werkwoord 'werden' (of 'sein').

Het O uit de A-zin wordt in de B-zin een zinsdeel dat begint met het voorzetsel 'von'; het O in de B-zin noemen we in de A- zin LV. In een B-zin staat nooit een LV.

Het LV is ook het antwoord op een vraag:

Het lijdend voorwerp is het antwoord op de vraag: Wie/Wat + WG + O?

Je kunt deze vraag ook als controle gebruiken op de regel van de A- en B- zin!

De Wie-vraag heeft te maken met mensen; de Wat-vraag heeft betrekking op dieren of dingen:

- (23) Mein Bruder hat fünf Kaninchen. > WAT hat mein Bruder? > fünf Kaninchen
 (24) Der Polizist verwarnt den Falschparker. > WIE verwarnt der Polizist? > den Falschparker
 (25) Dieses Buch lag in dem Zimmer. > WAT lag dieses Buch? > (geen LV!)

Opmerkingen:

- Een LV begint nooit met een voorzetsel.
- In één zin staat maar één LV.
- Niet in elke zin staat een LV.
- In een zin met een NG staat nooit een LV.
- Een moeilijk woord voor 4e naamval is "accusatief", in het Duits: der Akkusativ.

1.2.4 HET MEEWERKEND VOORWERP (MV)

In het Duits heeft het MV altijd de derde naamval.

Het zinsdeel waarin de 'persoon' staat die belang heeft bij de werking van het werkwoord heet Meewerkend Voorwerp. De voorzetsels an of für zijn hierbij van belang.

- (26a) Ich habe ein Buch für sie mitgebracht.
- (26b) Ich habe (...) ihr ein Buch mitgebracht. > 'für' is weggelaten.
- (27a) Gestern habe ich ihr ein Geschenk angeboten.
- (27b) Gestern habe ich (an) ihr ein Geschenk angeboten. > 'aan' toegevoegd.

MV-proef: het MV is dat zinsdeel waar je 'an'/'für' (aan of voor) voor kunt zetten en ook weg moet kunnen laten.

Opmerkingen:

- In één zin kan maar één MV staan.
- Niet in elke zin staat een MV.
- Een moeilijk woord voor 3e naamval is "datief", in het Duits: der Dativ.

1.2.5 HET VOORZETSELVOORWERP (VV)

Er zijn werkwoorden die maar één vast voorzetsel bij zich hebben en daardoor een speciale betekenis krijgen, meestal iets figuurlijks.

- (28a) Ik geef mijn vriendin een boek. Ich gebe meiner Freundin ein Buch. > geven letterlijk.
- (28b) Ik geef om mijn vriendin. Ich kümmere mich um meine Freundin > geven om is figuurlijk.

Het voorzetselvoorwerp kan alleen worden bevestigd door het werkwoord samen met het bijbehorende voorzetsel dat in der derde of vierde naamval staat:

- (28c) Ich hoffe auf einen warmen Sommer.
- (28d) Ich warte auf den Freund.
- (28e) Ida passt auf ihre Schwester auf.
- (28f) Udo bricht in Tränen aus.
- (28g) Er fragt nach dem Befinden.
- (28h) Ich las nur Gutes über diesen Film.

Bij (o.a.) de volgende werkwoorden hoort een voorzetselvoorwerp:

an (+3): abnehmen, arbeiten, sich berauschen, sich bereichern, einbüßen, sich erfreuen, erkranken, fehlen, gewinnen, hängen, liegen, mitwirken, sich rächen, schreiben, sterben, sich stören, teilhaben, teilnehmen, tragen, verlieren, zerbrechen, zunehmen, zweifeln
an (+4): anknüpfen, appellieren, denken, sich entsinnen, glauben, sich halten, sich machen, sich wenden
auf (+3): basieren, beharren, beruhen, bestehen, fußen
auf (+4): es abgesehen haben, abzielen, achten, achtgeben, ankommen, es anlegen, anspielen, anstoßen, aufpassen, ausgehen, bauen, sich belaufen, sich berufen, sich beschränken, sich besinnen, sich beziehen, brennen, eingehen, sich einstellen, erkennen, sich erstrecken, feuern, folgen, sich gründen, halten, hinarbeiten, hinausgehen, hinauslaufen, sich hinausreden, hoffen, hören, klagen, kommen, sich konzentrieren, lauern, pochen, reagieren, reflektieren, sich reimen, sich richten, schwören, sehen (= achten), spekuleren, subscribieren, trinken, verfallen, sich verlasen, sich verlegen, sich verstehen, vertrauen, verzichten, warten, wetten, zählen, zurückkommen
aus (+3): bestehen, sich ergeben, erhellend, erwachsen, folgen, resultieren
bei (+3): anrufen, bleiben, präsidieren

für (+4): sich bedanken, buchen, büßen, sich einsetzen, eintreten, gelten, sich interessieren, sein, sorgen, sich verbürgen
 gegen (+4): einschreiten, sich erheben, intrigieren, sich kehren, klagen, polemisieren, protestieren, sich sperren, stänkern, sich sträuben, verstoßen, sich wehren, sich wenden, wettern
 in (+3): sich ausdrücken, bestehen, differieren, sich täuschen, sich üben, wetteifern
 in (+ 4): ausbrechen, eintreten, einwilligen, sich fügen, verfallen, sich verlieren, sich vertiefen, sich verwandeln
 mit (+3): sich abfinden, sich abgeben, sich abmühen, sich ablagen, angeben, sich anlegen, sich aussprechen, sich befassen, beginnen, sich begnügen, sich beschäftigen, sich blamieren, sich brüskem, einverstanden sein, experimentieren, handeln, sich herumärgern, korrespondieren, prahlen, sich tragen, sich umgeben, sich verheiraten, sich verloben, sich verstehen, wetteifern, zögern, zusammenstoßen
 nach (+3): angeln, aussehen, bohren, buddeln, duften, dürsten, fahnden, fiebern, fischen, forschen, fragen, gieren, graben, haschen, hungern, klingeln, lechzen, sich richten, riechen, rufen, schreien, schmecken, sehen, sich sehnen, stinken, streben, suchen, trachten, verlangen
 über (+4): arbeiten, sich ärgern, sich aufregen, sich aussprechen, befinden, sich empören, sich entrüsten, sich erbarmen, sich ereifern, sich erregen, erröten, fluchen, gebieten, sich grämen, grübeln, hereinbrechen, herfallen, herrschen, herziehen, jammern, jubeln, klagen, lachen, lästern, meditieren, trauern, verfügen, wachen, weinen, sich wundern
 um (+4): sich ängstigen, bängen, sich bekümmern, betteln, sich bemühen, feilschen, flehen, gehen (= sich handeln), sich handeln, klagen, kommen (= verlieren), sich kümmern, nachsuchen, ringen, sich sorgen, trauern, weinen
 von (+3): abhängen, absehen, sich absetzen, sich abwenden, anfangen, ausgehen, sich distanzieren, sich erholen, herrühren, hören, lassen, loskommen, sich lossagen, träumen, widerhallen
 vor (+3): sich ängstigen, bängen, beben, sich ekeln, erschrecken, fliehen, sich fürchten, sich genießen, sich hüten, sich scheuen, zittern, zurückschrecken
 zu (+3): ansetzen, antreten, sich aufraffen, sich aufschwingen, ausholen, beitragen, dienen, führen, gehören, gelangen, kommen, neigen, passen, rechnen, stehen (= unterstützen), stimmen (= übereinstimmen), taugen, sich überwinden, zählen

A

Aanzetten	tot	moord
Berusten	in	zijn lot
Zich neerleggen	bij	de feiten

B

Komen	bij, in, op, onder	het huis
Lopen	op, achter, naar	de baan
Zitten	in, op, onder,	de stoel
Werken	in, bij, achterin,	de tuin

Het VOORZETSEL + VOORWERP bij A vormen samen het **voorzetselvoorwerp**. Er zijn in het Nederlands aardig wat werkwoorden of werkwoordsgroepen met een vast voorzetsel.

Bij B staan werkwoorden met veel verschillende voorzetsels. Deze zijn **géén** voorzetselvoorwerp.

Nog even wat Nederlandse voorbeelden:

aanzetten tot, beginnen met, berusten in, herinneren aan, zich inlaten met, klagen over, zich schamen voor, twijfelen aan, uitnodigen tot, zich verbazen over, zich verdiepen in, verlangen naar, een hekel hebben aan, bang zijn voor, in de ban zijn van, een zwak hebben voor, in strijd zijn met, verdeeld zijn over, rekening houden met, zich neerleggen bij, walgen van, zich verdiepen in, houden van

Opmerkingen:

- Het eerste woord van een VV is dus het vaste voorzetsel!!
 Voorbeeld: Iedereen verlangt naar de vakantie. Het is: verlangen naar.
 naar de vakantie = VV
- In één zin kan maar één VV staan.
- Niet in elke zin staat een VV.

1.2.6 DE BIJWOORDELIJKE BEPALING (BwB)

In het Duits heeft de BwB altijd de naamval die bij het voorzetsel hoort, dus de tweede, de derde of de vierde naamval.

Als je een zin gaat ontleden, zoek dan eerst alle woordgroepen die beginnen met een voorzetsel en noem ze voorlopig even: BwB. Dat kunnen er een heleboel zijn. Alle zinsdelen die overblijven kun je dan op de gebruikelijke manier benoemen: gezegde, onderwerp, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp.

De overige zinsdelen in een zin noemen we Bijwoordelijke Bepalingen. Het zijn de zinsdelen die overblijven na benoeming van de eerder genoemde zinsdelen. Ze geven antwoord op vragen als:

- Waar, waarheen?
- Wanneer?
- Waardoor, waarom, waartoe?
- Hoezo, enz.

Daarom kunnen er in één zin soms meerdere BWB's staan.

(29a) Jan schrieb mit einen Brief

.

Deze zin kan met veel BWB 's worden uitgebreid:

(29b) Gestern schrieb mir Jan vor der Schule, nach dem Aufstehen, gegen 8 Uhr einen Brief.

Bijwoordelijke bepalingen zijn de 'rest-zinsdelen'.

Opmerkingen:

- Elk zinsdeel dat begint met een **voorzetsel** en dat geen MV of VV is, is een BwB. (Het voorzetsel is een voorzagsel, het zegt voor welke naamval je moet gebruiken.)
- In één zin kunnen verschillende bijwoordelijke bepalingen staan.
- Bijwoordelijke bepalingen kunnen aangeven: een tijd, een plaats, een oorzaak, een gevolg, een reden, een omstandigheid, e. d.

1.2.7 DE BIJVOEGLIJKE BEPALING (BvB)

In het Duits heeft de BvB vaak de tweede naamval.

Eerst kijk je of er zelfstandige naamwoorden in de zin staan. Heb je een zelfstandig naamwoord gevonden dan stel je de vraag: 'welke' of 'wat voor' + zelfstandig naamwoord.

Een bijvoeglijke bepaling (BvB) is altijd een deel van een ander zinsdeel en vertelt iets over een zelfstandig naamwoord in dat zinsdeel. Het hoort bij dat zelfstandige naamwoord.

Pas op: als dat zinsdeel met een lidwoord begint is het lidwoord in zijn eentje géén deel van een bijvoeglijke bepaling.

(30) Jan / schrieb / mir / einen schönen Brief.

Was für einen Brief schrieb Jan? Einen **schönen**. (Einen is géén BvB.)

(31) Der Bruder meines Onkels schrieb mir einen Brief.

Welcher Bruder schrieb mir einen Brief. Der Bruder **meines Onkels** (= 2^E naamval).

- Bijvoeglijke bepalingen staan dus vaak in de tweede naamval.
- "Van" zonder "von": der Bruder meines Onkels = de broer van mijn oom.

- Een moeilijk woord voor 2e naamval is “genitief”, in het Duits: der Genitiv.

Aantekeningen:

2. WOORDSOORTEN (Taalkundige ontleding)

Als van een zin de zinsdelen en de zinsdeelstukken zijn onderscheiden en benoemd, kunnen de woordsoorten worden benoemd.

De benoeming van zinsdelen en zinsdeelstukken noemen we redkundige ontleding. De benoeming van woordsoorten noemen we taalkundige ontleding.

Bij de taalkundige ontleding moetje wel rekening houden met de redkundige ontleding. De redkundige ontleding gaat dus voor!

Voorbeeld: Als je bij de redkundige ontleding hebt vastgesteld dat er sprake is van een WG, dan kan er bij de taalkundige ontleding nooit sprake zijn van een kww! Omgekeerd kan er bij een NG nooit een zww staan.

Bij de benoeming van de woordsoorten, bij de taalkundige benoeming dus, onderscheiden we de volgende 10 woordsoorten:

1. Werkwoord:
 - zelfstandig werkwoord (zww),
 - hulpwerkwoord (hww)
 - koppelwerkwoord (kww)
2. Lidwoord (lw):
 - bepaald lidwoord
 - onbepaald lidwoord
 - zonder-groep
3. Zelfstandig naamwoord (zn)
4. Bijvoeglijk naamwoord (bn)
5. Voornaamwoord (vnw):
 - persoonlijk voornaamwoord (pers. vnw)
 - bezittelijk voornaamwoord (bez. vnw)
 - aanwijzend voornaamwoord (aanw. vnw)
 - vragend voornaamwoord (vr. vnw)
 - betrekkelijk voornaamwoord (betr. vnw)
 - wederkerig voornaamwoord (wederkerig vnw)
 - wederkerend voornaamwoord (wederkerend vnw)
 - onbepaald voornaamwoord (onbep vnw)
6. Bijwoord (bw)
7. Telwoord (t):
 - bepaald/onbepaald-hoofdtelwoord (bep/onbep ht)
 - bepaald/onbepaald rangtelwoord (bep/onbep rt)
8. Voegwoord (vw)
9. Voorzetsel (vz)
10. Tussenwerpsel (tw)

2.1 WERKWOORDEN

2.1.1 ZWAK WERKWOORD

Is een werkwoord in het Nederlands zwak, dan is dat werkwoord in het Duits ook vaak zwak.

Een zwak werkwoord heeft in het Duits een voltooid deelwoord dat eindigt op *-(e)t*. In de verleden tijd staat achter de stam altijd *-(e)te* (met daarachter evt. nog een uitgang).

O.t.t.

Achter de stam (infinitief zonder -(e)n) komen de volgende uitgangen: e - st - t - en - t - en - en

	Hoofdregel	Stam op -d/-t en atmen, begegnen, öffnen, rechnen, regnen, zeichnen			Stam op -s/-ss/-ß/-z		Infinitief op -eln/-ern
	lachen	warten	reden	rechnen	reisen	tanzen	handeln
ich	lach-e	wart-e	red-e	rechn-e	reis-e	tanz-e	hand(e)l-e
du	lach-st	wart-est	red-est	rechn-est	reis-t	tanz-t	handel-st
er/sie/es	lach-t	wart-et	red-et	rechn-et	reis-t	tanz-t	handel-t
wir	lach-en	wart-en	red-en	rechn-en	reis-en	tanz-en	handel-n
ihr	lach-t	wart-et	red-et	rechn-et	reis-t	tanz-t	handel-t
sie	lach-en	wart-en	red-en	rechn-en	reis-en	tanz-en	handel-n
Sie	lach-en	wart-en	red-en	rechn-en	reis-en	tanz-en	handel-n

O.v.t.

Achter de stam komt eerst -te of -ete en dan de uitgang: X - st - X - n - t - n - n

	Hoofdregel		Stam op -d/-t en atmen, begegnen, öffnen, rechnen, regnen, zeichnen			
	lachen	reisen	warten	reden	rechnen	regnen
ich	lach-te	reis-te	wart-ete	red-ete	rechn-ete	
du	lach-test	reis-test	wart-etest	red-etest	rechn-etest	
er/sie/es	lach-te	reis-te	wart-ete	red-ete	rechn-ete	regn-ete
wir	lach-ten	reis-ten	wart-eten	red-eten	rechn-eten	
ihr	lach-tet	reis-tet	wart-etet	red-etet	rechn-etet	
sie	lach-ten	reis-ten	wart-eten	red-eten	rechn-eten	
Sie	lach-ten	reis-ten	wart-eten	red-eten	rechn-eten	

Voltooid deelwoord

Regel: (ge+) stam +(e)t

lachen: ge-lach-t

spielen: ge-spiel-t

handeln: ge-handel-t

Stam op -d/-t en atmen, begegnen, öffnen, rechnen, regnen, zeichnen

warten: ge-wart-et

reden: ge-red-et

rechnen: ge-rechn-et

Geen ge- bij het voltooid deelwoord als het infinitief eindigt op -ieren of begint met ver-, zer-, be-, er- of ent-

reparieren: repariert

verkaufen: verkauft

zerstören: zerstört

beobachten: beobachtet

erzählen: erzählt

entwickeln: entwickelt

Staat -ge- in het Nederlands niet vooraan, maar in het voltooid deelwoord dan staat -ge- in het Duits op dezelfde plek

ankleiden: angekleidet

durchdrehen: durchgedreht

auslachen: ausgelacht

2.1.2 STERK WERKWOORD

Is een werkwoord in het Nederlands sterk, dan is dat werkwoord in het Duits ook vaak sterk.

Een sterk werkwoord heeft in het Duits een voltooid deelwoord dat eindigt op -en. In de verleden tijd heeft het een klinkerverandering.

O.t.t.

Achter de stam komen de uitgangen. Bij een aantal werkwoorden verandert er ook iets in de stam:

****A-Umlaut****

Sterke werkwoorden met een a in de stam krijgen ä in de tweede en derde persoon enkelvoud (alleen in de o.t.t.).

****E/I(E)-Wechsel****

Sterke werkwoorden met een korte e in de stam krijgen i bij de tweede en derde persoon enkelvoud en in de gebiedende wijs enkelvoud (Hilf mir bitte!) (alleen in de o.t.t.).

Sterke werkwoorden met een lange e in de stam krijgen ie bij du, er/sie/es en in de gebiedende wijs enkelvoud (Sieh mal was ich habe!) (alleen in de o.t.t.).

	Hoofregel	Stam op -d/-t	Stam op -s/-ss/-ß/- z	A-Umlaut a in de stam (a > ä)	E/I(E)-Wechsel Korte e in stam (kurzes e > i) Lange e in stam (langes e > i)	
	fliegen	finden	heißen	schlafen	helfen	sehen
ich	flieg-e	find-e	heiß-e	schlaf-e	helf-e	seh-e
du	flieg-st	find-est	heiß-t	schläf-st	hilf-st	sieh-st
er/sie/es	flieg-t	find-et	heiß-t	schläf-t	hilf-t	sieh-t
wir	flieg-en	find-en	heiß-en	schlaf-en	helf-en	seh-en
ihr	flieg-t	find-et	heiß-t	schlaf-t	helf-t	seh-t
sie	flieg-en	find-en	heiß-en	schlaf-en	helf-en	seh-en
Sie	flieg-en	find-en	heiß-en	schlaf-en	helf-en	seh-en

Opmerkingen bij A-Umlaut en E/I(E)-Wechsel:

- De werkwoorden die bij du en er/sie/es A-Umlaut of E/I(E)-Wechsel krijgen en bovendien een stam hebben die eindigt op -d of -t krijgen bij du -st als uitgang achter de stam en bij er/sie/es komt er geen uitgang achter de stam.

halten: du hältst; er hält

raten: du rätst; sie rät

laden: du lädst; !!es lädt!!

gelten: du giltst; es gilt

- (A-)Umlaut ook bij laufen, saufen en stoßen.

laufen: du läufst; er läuft

saufen: du säufst; sie säuft

stoßen: du stößt; es stößt

- Geben, nehmen en treten hebben een lange e in de stam, maar krijgen i.p.v. ie bij de tweede en derde persoon enkelvoud een i.

De werkwoorden gehen, stehen, bewegen, heben, genesen hebben geen e/i(e)-wisseling.

	geben	nehmen	treten	gehen genesen	stehen	bewegen	heben
ich	gebe	nehme	trete	gehe genese	stehe	bewege	hebe
du	gibst	nimmst	trittst	gehst genest	stehst	bewegst	hebst
er/sie/es	gibt	nimmt	tritt	geht genest	steht	bewegt	hebt
wir	geben	nehmen	treten	gehen genesen	stehen	bewegen	heben
ihr	gebt	nehmt	tretet	geht genest	steht	bewegt	hebt
sie	geben	nehmen	treten	gehen genesen	stehen	bewegen	heben
Sie	geben	nehmen	treten	gehen genesen	stehen	bewegen	heben

O.v.t.

Achter de stam komen de uitgangen. In de stam verandert de klinker. Deze verandering van de stamklinker noemen we Ablaut. Zie voor de Ablaut van de afzonderlijke werkwoorden de lijst met sterke werkwoorden.

	Hoofdregel	Stam op -d/-t		Stam op s-klank (-s/-ss/-ß/-z/-sch)	
	fliegen	finden	halten	heißen	essen
ich	flog---	fand---	hielt---	hieß---	aß---
du	flog-st	fand-st	hielt-st	hieß-(es)t	aß-(es)t
er/sie/es	flog---	fand---	hielt---	hieß---	aß---
wir	flog-en	fand-en	hielt-en	hieß-en	aß-en
ihr	flog-t	fand-et	hielt-et	hieß-t	aß-t
sie	flog-en	fand-en	hielt-en	hieß-en	aß-en
Sie	flog-en	fand-en	hielt-en	hieß-en	aß-en

Voltooid deelwoord

Regel: (ge+) stam (+Ablaut) +en

finden: ge-fund-en

verlieren: verlor-en

zerreißen: zerriss-en

beginnen: begann-en

erfinden: erfund-en

entscheiden: entschied-en

schlafen: ge-schlaf-en

teilnehmen: teil-ge-nomm-en

2.1.3 HABEN, SEIN + WERDEN

In het Duits worden deze werkwoorden, net als in het Nederlands, erg vaak gebruikt.

Deze werkwoorden zie je vaak als hulpwerkwoord bij andere zelfstandige werkwoorden die meer eigen betekenis hebben.

	O.t.t.			O.v.t.			
	haben	sein	werden (= worden/zullen)	haben	sein	werden (= worden)	(= zullen)
ich	habe	bin	werde	hatte	war	wurde	würde
du	hast	bist	wirst	hattest	warst	wurdest	würdest
er/sie/es	hat	ist	wird	hatte	war	wurde	würde
wir	haben	sind	werden	hatten	waren	wurden	würden
ihr	habt	seid	werdet	hattet	wart	wurdet	würdet
sie	haben	sind	werden	hatten	waren	wurden	würden
Sie	haben	sind	werden	hatten	waren	wurden	würden

Voltooid deelwoord

haben: gehabt ich habe gehabt, wir hatten gehabt

sein: gewesen du bist gewesen, ihr wart gewesen

werden: (ge)worden er ist geworden, sie sind geworden

2.1.4 MODALE HULPWERKWOORDEN

Deze woorden komen erg vaak voor. Leer ze dus zo snel mogelijk uit je hoofd!

Modale hulpwerkwoorden (Modalverben) zijn hulpwerkwoorden die extra betekenis aan het hoofdwerkwoord toevoegen. (Jan zwemt. Jan mag/kan/wil/moet zwemmen.)

De werkwoorden **dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen, wissen** zijn de modale hulpwerkwoorden.

Wissen hoort er eigenlijk niet bij, maar wordt toch altijd in hetzelfde rijtje genoemd.

Voor wat vorm betreft horen ze bij elkaar, omdat ze in de tegenwoordige tijd achter de stam de sterke uitgangen van de verleden tijd hebben: bij **ich** en **er/sie/es** staat dus hier **geen uitgang!**

Bovendien zijn er in de tegenwoordige tijd tussen enkelvoud en meervoud verschillen bij de stamklinker (niet bij sollen).

O.t.t.							
	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen	wissen
ich	darf---	kann---	mag---	muss---	soll---	will---	weiß---
du	darfst	kannst	magst	musst	sollst	willst	weißt
er/sie/es	darf---	kann---	mag---	muss---	soll---	will---	weiß---
wir	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen	wissen
ihr	dürft	könnt	mögt	müsst	sollt	wollt	wisst
sie	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen	wissen
Sie	dürfen	können	mögen	müssen	sollen	wollen	wissen
O.v.t.							
ich	durfte	konnte	mochte	musste	sollte	wollte	wusste
du	durftest	konntest	mochtest	musstest	solltest	wolltest	wusstest
er/sie/es	durfte	konnte	mochte	musste	sollte	wollte	wusste
wir	durften	konnten	mochten	mussten	sollten	wollten	wussten
ihr	durftet	konntet	mochtet	musstet	solltet	wolltet	wusstet
sie	durften	konnten	mochten	mussten	sollten	wollten	wussten
Sie	durften	konnten	mochten	mussten	sollten	wollten	wussten
Voltooid deelwoord							
	gedurft	gekonnt	gemocht	(gemusst)	(gesollt)	gewollt	gewusst

Betekenis:

dürfen	= mogen (toestemming hebben) = zou wel eens kunnen
können	= kunnen = in staat zijn = beheersen
mögen	= houden van = lusten = zin hebben in = mogelijk zijn = mogen (in toegeevende zinnen: Was sie auch sagen mag, wir glauben es nicht.)
müssen	= moeten, het is onvermijdelijk = noodzakelijk = raadzaam, wenselijk
sollen	= moeten (de mening van een ander) = behoren = als je iets weten moet = bij een bevel = men zegt dat = in het geval dat
wollen	= willen
wissen	= weten

2.1.5 GEMENGDE WERKWOORDEN

In het Duits heeft de BvB vaak de tweede naamval.

De werkwoorden brennen, kennen, nennen, rennen, bringen, denken, senden en wenden noemen we gemengde werkwoorden, omdat ze achter de stam de uitgangen hebben van de zwakke werkwoorden, maar tegelijkertijd ook een klinkerverandering in de verleden tijd en bij het voltooid deelwoord, net zoals de sterke werkwoorden.

Let bij bringen, denken, senden en wenden op nog een paar bijzonderheden:

**Net als in het Nederlands veranderen bij bringen en denken nog een paar klinkers:

ik bring - ich bringe ☞ ik bracht - ich brachte
zij denkt - sie denkt ☞ zij dacht - sie dachte

**Senden en wenden kennen in de verleden tijd en bij het voltooid deelwoord twee vormen, die je niet door elkaar kunt gebruiken, omdat ze telkens een verschillende betekenis hebben.

senden-sandte-gesandt = zenden, sturen (gebruikelijker is het synoniem schicken)

Ich sandte ihm einen Brief, einen Gruß.

Der König sandte einen Boten.

senden-sendete-gesendet = uitzenden (via radio/tv/zender) (synoniem: ausstrahlen)

Das Fernsehen sendete ein schönes Programm.

wenden-wendete-gewendet = omdraaien, omkeren, omwenden

Sie hat den Braten gewendet.

Er wendete das Heu.

Das Auto wendete auf einmal.

wenden-wandte-gewandt: in overige betekenissen (vaak ook: wendete-gewendet)

Ich habe mich an den Direktor gewandt.

Er hat viel Geld an ihre Ausbildung gewandt.

Infinitief	O.t.t.	O.v.t.	Voltooid deelwoord
brennen (branden)	es brennt	es brannte	gebrannt
kennen (kennen)	ich kenne	ich kannte	gekannt
nennen (noemen)	du nennst	du nanntest	genannt
rennen (rennen)	er rennt	er rannte	gerannt
bringen (brengen)	ihr bringt	ihr brachtet	gebracht
denken (denken)	wir denken	wir dachten	gedacht
senden (sturen, uitzenden)	sie sendet	sie sandte sie sendete	gesandt gesendet
wenden	er wendet	er wandte er wendete	gewandt gewendet

2.1.6 KOPPELWERKWOORD

Zie: 1.2.2.2 HET NAAMWOORDELIJK GEZEGDE (NG)

Nog eens de opsomming:

Koppelwerkwoord	Betekenis Nederlands	Duitse vertaling
zijn	Als eigenschap hebben	sein
worden	Beginnen te zijn	werden
lijken	Niet echt zijn	scheinen
blijken	In werkelijkheid zijn	sich erweisen
blijven	Voortdurend zijn	bleiben
schijnen	Zogenaamd zijn	scheinen
heten	In naam zo zijn	heissen
dunken	Volgens de spreker	sich dünken
voorkomen	Voor de spreker lijkt het zo	vorkommen

Een heel stel werkwoorden die als koppelwerkwoord kunnen voorkomen, kunnen soms ook hulpwerkwoord zijn en zelfs zelfstandig werkwoord. Dat maakt het onderscheid tussen WG en NG soms extra lastig.

Met wat duidelijke afspraken komen we er wel uit. Hier volgen die afspraken.

- Het ww. 'sein' is een zww als het betekent: staat, bestaan of zich bevinden.
Voorbeeld: Das Postamt ist an der anderen Seite der Straße. 'ist' betekent 'bevindt zich'.
ist = WG.
- Het ww. 'bleiben' is zww als het betekent: niet van plaats veranderen, niet weggaan.
Voorbeeld: Ich bleibe heute in der Schule. 'bleibe' betekent: 'ga niet weg'
bleibe = WG
- Het ww. 'schijnen' is zww als het betekent: licht geven.
Voorbeeld: Rolf scheint seit einer Stunde mit seiner Taschenlampe. 'scheint' betekent: 'geeft licht'
scheint = WG
- Het ww 'vorkommen' is een zww als het betekent: zorgen dat iets niet gebeurt.
Voorbeelden: Ich vorkomme einen Unfall. vorkomme = WG

2.2 LIDWOORD

Net als in het Nederlands heb je in het Duits bepaalde en onbepaalde lidwoorden.

Een lidwoord (Artikel) staat vóór een zelfstandig naamwoord en drukt daarvan de bepaaldheid uit: **der, die en das** zijn bepaalde lidwoorden (of: lidwoorden van bepaaldheid); **ein** is het onbepaald lidwoord (of: lidwoord van onbepaaldheid).

‘**Bepaaldheid**’: als je zegt ‘der Mann’ weet je over het algemeen wie ermee bedoeld wordt. Bij ‘ein Mann’ weet je dat niet, daarom ‘onbepaald’.

Er zijn 3 lidwoorden in het Nederlands: de, het ('t) en een ('n).

Ook kennen we nog enkele oude vormen: ‘des’ zoals in: ‘de heer des huizes’, ‘s morgens’ en: ‘der’ in: ‘in naam der koningin.

Een lidwoord kan vóór een zn staan.

Die ‘oude vormen’ zijn in het Duits niet oud, dit zijn normale zinnen waarin naamvallen voorkomen. Het Nederlands kende ook heel lang naamvallen. Als je teksten die in het Middelnederlands geschreven zijn leest (dus teksten uit de periode tussen ongeveer 1200 en 1500) zie je ook daar dezelfde vier naamvallen die het Duits nog steeds kent.

Andere talen kennen nog steeds naamvallen. Turks, Fins

Het Nederlandse woord ‘de’ kun je in het Duits vertalen met ‘der’ en ‘die’. Het woord ‘het’ moet je vertalen met ‘das’.

Enkelvoud:

Der = mannelijk

Die = vrouwelijk

Das = onzijdig

der Mann

die Frau

das Kind

Meervoud:

die Männer

die Frauen

die Kinder

Mannelijk:

	der-Gruppe						ein-Gruppe		
1	d er		Mann				ein __		Mann
2	d es		Mann es				ein es		Mann es
3	d em		Mann				ein em		Mann
4	d en		Mann				ein en		Mann

Vrouwelijk:

	der-Gruppe						ein-Gruppe		
1	d ie		Frau				ein e		Frau
2	d er		Frau				ein er		Frau
3	d er		Frau				ein er		Frau
4	d ie		Frau				ein e		Frau

Onzijdig

	der-Gruppe						ein-Gruppe		
1	d as		Kind				ein __		Kind
2	d es		Kind es				ein es		Kind es
3	d em		Kind				ein em		Kind
4	d as		Kind				ein __		Kind

Meervoud

	der-Gruppe			ein-Gruppe			
1	d ie		Leute			kein e	Leute
2	d er		Leute			kein er	Leute
3	d en		Leute n			kein en	Leute n
4	d ie		Leute			kein e	Leute

Als je mannelijke, vrouwelijke of onzijdige woorden in het meervoud zet, wordt het bepaald lidwoord voor allemaal 'die'.

Lidwoorden veranderen, al naar gelang de naamval waarin ze staan, van vorm. Leer de volgende rijtjes zo snel mogelijk uit je hoofd. Dat is voor Duits net zo belangrijk als dat je bij wiskunde moet kunnen tellen.

Bepaald lidwoord		= „der-groep’		
	m (= mannelijk)	w (= vrouwelijk)	s (= onzijdig)	PI (= meervoud)
N	<u>der</u> Mann	<u>die</u> Frau	<u>das</u> Kind	<u>die</u> Leute (1e)
G	<u>des</u> Mannes	<u>der</u> Frau	<u>des</u> Kindes	<u>der</u> Leute (2e)
D	<u>dem</u> Mann(e)	<u>der</u> Frau	<u>dem</u> Kind (e)	<u>den</u> Leuten (3e)
A	<u>den</u> Mann	<u>die</u> Frau	<u>das</u> Kind	<u>die</u> Leute (4e)

De zgn. „der-Gruppe’ zijn een aantal woorden die op dezelfde manier ‘verbogen’ worden als der, die, das en die. Dat zijn de woorden: dies-, jed-, jen-, solch- en welch-

De meest voorkomende zijn (let vooral op wat er bij onzijdige woorden gebeurt (3 x -es)):

	m (= mannelijk)	w (= vrouwelijk)	s (= onzijdig)	PI (= meervoud)
N	<u>dieser</u> Mann	<u>diese</u> Frau	<u>dieses</u> Kind	<u>diese</u> Leute (1e)
G	<u>dieses</u> Mannes	<u>dieser</u> Frau	<u>dieses</u> Kindes	<u>dieser</u> Leute (2e)
D	<u>diesem</u> Mann(e)	<u>dieser</u> Frau	<u>diesem</u> Kind (e)	<u>diesen</u> Leuten (3e)
A	<u>diesen</u> Mann	<u>diese</u> Frau	<u>dieses</u> Kind	<u>diese</u> Leute (4e)

	m (= mannelijk)	w (= vrouwelijk)	s (= onzijdig)	PI (= meervoud)
N	<u>jeder</u> Mann	<u>jede</u> Frau	<u>jedes</u> Kind	(1e)
G	<u>jedes</u> Mannes	<u>jeder</u> Frau	<u>jedes</u> Kindes	(2e)
D	<u>jedem</u> Mann(e)	<u>jeder</u> Frau	<u>jedem</u> Kind (e)	(3e)
A	<u>jeden</u> Mann	<u>jede</u> Frau	<u>jedes</u> Kind	(4e)

	m (= mannelijk)	w (= vrouwelijk)	s (= onzijdig)	PI (= meervoud)
N	<u>jener</u> Mann	<u>jene</u> Frau	<u>jenes</u> Kind	<u>jene</u> Leute (1e)
G	<u>jenes</u> Mannes	<u>jener</u> Frau	<u>jenes</u> Kindes	<u>jener</u> Leute (2e)
D	<u>jenem</u> Mann(e)	<u>jener</u> Frau	<u>jenem</u> Kind (e)	<u>jenen</u> Leuten (3e)
A	<u>jenen</u> Mann	<u>jene</u> Frau	<u>jenes</u> Kind	<u>jene</u> Leute (4e)

De zgn. „ein-Gruppe’ zijn een aantal woorden die op dezelfde manier ‘verbogen’ worden als der, die, das en die. Dat zijn de woorden: ein-, kein-, (+ bezittelijke voornaamwoorden:) mein-, dein-, sein-, unser-, euer-, ihr- en Ihr-

2. Onbepaald lidwoord = 'ein-groep'

	m	w	s	PI
N	ein_* Mann	eine_ Frau	ein_* Kind	keine_ Leute (1e)
G	eines_ Mannes	einer_ Frau	eines_ Kindes	keiner_ Leute (2e)
D	einem_ Mann(e)	einer_ Frau	einem_ Kind(e)	keinen_ Leuten (3e)
A	einen_ Mann	eine_ Frau	ein_* Kind	keine_ Leute (4e)

* = geen uitgang

	m	w	s	PI
N	kein_* Mann	keine_ Frau	kein_* Kind	keine_ Leute (1e)
G	keines_ Mannes	keiner_ Frau	keines_ Kindes	keiner_ Leute (2e)
D	keinem_ Mann(e)	keiner_ Frau	keinem_ Kind(e)	keinen_ Leuten (3e)
A	keinen_ Mann	keine_ Frau	kein_* Kind	keine_ Leute (4e)

	m	w	s	PI
N	mein_* Mann	meine_ Frau	mein_* Kind	meine_ Leute (1e)
G	meines_ Mannes	meiner_ Frau	meines_ Kindes	meiner_ Leute (2e)
D	meinem_ Mann(e)	meiner_ Frau	meinem_ Kind(e)	meinen_ Leuten (3e)
A	meinen_ Mann	meine_ Frau	mein_* Kind	meine_ Leute (4e)

	m	w	s	PI
N	dein_* Mann	deine_ Frau	dein_* Kind	deine_ Leute (1e)
G	deines_ Mannes	deiner_ Frau	deines_ Kindes	deiner_ Leute (2e)
D	deinem_ Mann(e)	deiner_ Frau	deinem_ Kind(e)	deinen_ Leuten (3e)
A	deinen_ Mann	deine_ Frau	dein_* Kind	deine_ Leute (4e)

	m	w	s	PI
N	sein_* Mann	seine_ Frau	sein_* Kind	seine_ Leute (1e)
G	seines_ Mannes	seiner_ Frau	seines_ Kindes	seiner_ Leute (2e)
D	seinem_ Mann(e)	seiner_ Frau	seinem_ Kind(e)	seinen_ Leuten (3e)
A	seinen_ Mann	seine_ Frau	sein_* Kind	seine_ Leute (4e)

	m	w	s	PI
N	unser_* Mann	unser_e_ Frau	unser_* Kind	unsere_ Leute (1e)G
	unser_es_ Mannes	unser_er_ Frau	unseres_ Kindes	unserer_ Leute (2e)
D	unserem_ Mann(e)	unserer_ Frau	unserem_ Kind(e)	unseren_ Leuten (3e)
A	unseren_ Mann	unsere_ Frau	unser_* Kind	unsere_ Leute (4e)

	m	w	s	PI
N	euer_* Mann	euer <u>e</u> Frau	euer_* Kind	euer <u>e</u> Leute (1e)
G	euer <u>e</u> s Mannes	euer <u>e</u> r Frau	euer <u>e</u> s Kindes	euer <u>e</u> r Leute (2e)
D	euer <u>e</u> m Mann(e)	euer <u>e</u> r Frau	euer <u>e</u> m Kind(e)	euer <u>e</u> n Leuten (3e)
A	euer <u>e</u> n Mann	euer <u>e</u> Frau	euer_* Kind	euer <u>e</u> Leute (4e)

	m	w	s	PI
N	ihr_* Mann	ihr <u>e</u> Frau	ihr_* Kind	ihr <u>e</u> Leute (1e)
G	ihr <u>e</u> s Mannes	ihr <u>e</u> r Frau	ihr <u>e</u> s Kindes	ihr <u>e</u> r Leute (2e)
D	ihr <u>e</u> m Mann(e)	ihr <u>e</u> r Frau	ihr <u>e</u> m Kind(e)	ihr <u>e</u> n Leuten (3e)
A	ihr <u>e</u> n Mann	ihr <u>e</u> Frau	ihr_* Kind	ihr <u>e</u> Leute (4e)

De zgn. 'ohne-Gruppe of 0-Gruppe' zijn woorden waar geen lidwoorden vóór staan, maar waar de bijvoeglijke naamwoorden de functie overnemen van het bepaald lidwoord en de bijvoeglijke naamwoorden dus dezelfde uitgangen krijgen als in de der-groep. Pas op* met de tweede naamval mannelijk en onzijdig. Dat zijn de 2 uitzonderingen (je krijgt -en i.p.v. de verwachte -es).

Mannelijk:

				0-Gruppe				
1				arm er	Mann			
2				arm en	Mann es			
3				arm em	Mann			
4				arm en	Mann			

Vrouwelijk:

				0-Gruppe				
1				arm e	Frau			
2				arm er	Frau			
3				arm er	Frau			
4				arm e	Frau			

Onzijdig

				0-Gruppe				
1				arm es	Kind			
2				arm en	Kind es			
3				arm em	Kind			
4				arm es	Kind			

Meervoud

				0-Gruppe				
1				arm e	Leute			
2				arm er	Leute			
3				arm en	Leute n			
4				arm e	Leute			

Als je ze náást elkaar zet zie je de overeenkomsten en verschillen m.b.t. de uitgangen beter

	m	w	s	Pl
N	ar <u>mer</u> Mann	ar <u>m</u> e Frau	ar <u>mes</u> Kind	ar <u>m</u> e Leute (1e)
G	ar <u>men</u> * Mannes	ar <u>mer</u> Frau	ar <u>men</u> * Kindes	ar <u>mer</u> Leute (2e)
D	ar <u>m</u> em Mann(e)	ar <u>mer</u> Frau	ar <u>m</u> em Kind(e)	ar <u>m</u> en Leuten (3e)
A	ar <u>m</u> en Mann	ar <u>m</u> e Frau	ar <u>mes</u> Kind	ar <u>m</u> e Leute (4e)

2.3 ZELFSTANDIG NAAMWOORD

In het Duits moet je zelfstandige naamwoorden altijd leren met het bijbehorende lidwoord.

Zelfstandige naamwoorden hebben in het Duits een bepaald geslacht, ze zijn mannelijk, vrouwelijk of onzijdig. Dat kun je zien aan het bepaald lidwoord. Mannelijk = der-woorden, vrouwelijk = die-woorden en onzijdig zijn das-woorden.

Zelfstandige naamwoorden zijn namen van mensen, dieren en dingen. Ze kunnen worden voorafgegaan door een lidwoord.

Voorbeelden: Chinees, Belg, Eskimo, paard, olifant, aap, boek, pen, fiets, enz.

Namen van personen en merken worden ook wel eigennamen genoemd: Jan, Marie, Kees de Vries, Titanic, Boeing, Apollo, enz., ook dat zijn zelfstandige naamwoorden.

Dit geldt ook voor allerlei aardrijkskundige namen:

- landen: die Niederlande, Frankreich, Brasilien, usw.
- plaatsen: Amsterdam, Groenlo, Lichtenvoorde, usw.
- streken: die Lüneburger Heide, der Spreewald, die Sächsische Schweiz, usw.
- wateren: die Nordsee, der Rhein, usw.
- heuvels en gebergten: die Zugspitze, die Alpen, die Ardennen, usw.

Merkmamen zijn ook zelfstandige naamwoorden: Opel, Ford, Tesla, usw.

Enkele belangrijk kenmerken van zelfstandige naamwoorden:

Veel zelfstandige naamwoorden kennen een **enkelvoud**- en een **meervoudsvorm**: der Mann – die Männer, die Frau – die Frauen, usw.

Hoofdregel mannelijk: -e + Umut: der Abschluss – die Abschlüsse, der Anfang – die Anfänge, usw.

Hoofdregel vrouwelijk: -n of -en: die Abbildung – die Abbildungen, die Abteilung – die Abteilungen, usw.

Hoofdregel onzijdig: -e: das Abgas – die Abgase, das Angebot – die Angebote

Pas op: het Duits staat bekend om zijn **uitzonderingen**. Dat geldt zeker bij de meervoudsvorming:

- Mannelijke woorden die eindigen op -el, -er of -en krijgen geen uitgang: der Artikel – die Artikel, der Absender – die Absender, usw.
- Mannelijke woorden die al eindigen op -e krijgen in het meervoud een -n erachter. Zoals: der Angehörige – die Angehörigen, usw..
- Vrouwelijke woorden die eindigen op -in krijgen -nen als uitgang in het meervoud: die Anwältin – die Anwältinnen.

- Onzijdige woorden met een **a**, **o** of **u** krijgen in het meervoud een Umlaut op deze klinker en -er achter het woord: das Amt – die Ämter, usw.
- Onzijdige woorden die eindigen op -el, -er, -en, -chen of -lein krijgen geen andere uitgang in het meervoud: das Alter – die Alter, das Opfer – die Opfer, das Mädchen – die Mädchen, usw.

Veel zelfstandige naamwoorden kennen een **verkleinwoord**. Verkleinwoorden eindigen op: -chen en -lein, bijvoorbeeld: das Mädchen, das Fräulein. Deze zijn onzijdig.

Maar de grote vraag blijft: wanneer is het woord een **der-woord**, een **die-woord** of een **das-woord**.

Mannelijk: der-woord = ongeveer 40% van alle woorden.

Vrouwelijk: die-woord = ongeveer 35% van alle woorden.

Onzijdig: das-woord = ongeveer 25% van alle woorden.

Wil je gericht gokken?

- Personen zijn altijd mannelijk, dieren bijna altijd: **der**, dus gok maar op mannelijk.
- Als een woord eindigt op -chen, -lein, of -ment: **das**, dus gok maar op onzijdig.
- Als een woord eindigt op -e, -heit, -keit, -schaft, -ung of -ion: **die**, dus gok maar op vrouwelijk.
- Meervoud is altijd: **die**, dat hoef je niet te gokken, dat is zo.
- Alle andere woorden: gok op **der**, dus mannelijk.

Op deze manier kun je 75% van alle Duitse woorden goed gokken!

Wil je 100% zeker zijn, moet je de volgende regels uit je hoofd leren.

Mannelijk zijn:

- mannelijke personen en beroepen: der Vater, der Sohn, der Bauer, usw.
- jaargetijden: der Frühling, der Sommer, der Herbst, der Winter;
- maanden: der Januar, der Februar. Der Mär, der ..., der Dezember;
- wekdagen: der Montag, der Dienstag, der ... Sonnabend (= der Samstag), der Sonntag;
- windrichtingen: der Norden, der Osten, der Süden, der Westen;
- neerslagen: der Regen, der Schnee, der Hagel;
- automerken: der Audi, der Mercedes, der Porsche, der Tesla;
- afgeleiden van werkwoorden: der Beginn, der Beleg;
- namen van alcoholische dranken: der Wein, der Whiskey (pas op: das Bier = het-woord);
- namen van rivieren buiten Europa: der Amazonas, der Mississippi;
- namen van bergen: der Mont Blanc, der Kilimanjaro;

- woorden met de volgende uitgangen:
 - er (vaak afgeleid van werkwoorden): der Lehrer;
 - ismus: der Journalismus;
 - ant: der Demonstrant (pas op: das Croissant, das Restaurant);
 - ling: der Häuptling (pas op: das Dribbling, das Bowling);
 - ner: der Bewohner (pas op: das Banner, die Wiener (Wurst));
 - or: der Motor (pas op: das Tor, das Chlor).

PAS OP: ER ZIJN (BIJNA) ALTIJD UITZONDERINGEN!

Vrouwelijk zijn:

- namen van vrouwelijke personen en beroepen: die Mutter, die Tochter, die Bäuerin;
- namen van motormerken: die Harley, die BMW (pas op als hetzelfde merk ook een automeerk is);
- namen van vliegtuigen en schepen: die Boeing, die Titanic;
- cijfers: die Eins, die Zwei, die Drei;

• namen van planten en bomen: die Tanne, die Rose;

• woorden met de volgende uitgangen:

- falt: die Sorgfalt;
- heit: die Einheit;
- keit: die Ewigkeit;
- schaft: die Botschaft;
- ung: die Übung;

Woorden uit een andere taal met de volgende uitgangen:

- ade: die Marmelade;
- age: die Bagage;
- anz: die Allianz;
- enz: die Absenz;
- ik: die Logik;
- ion: die Union;
- tät: die Identität;
- ur: die Reparatur;

Woorden met de volgende uitgangen zijn ook meestal vrouwelijk:

- e: die Achse (pas op: der Junge, der Friede);
- ei: die Datei (pas op: das Ei, der Papagei);
- ie: die Diplomatie (pas op: der Junkie, der Hippie);
- in: die Ärztin (pas op: das Benzin, der Harlekin).

PAS OP: ER ZIJN (BIJNA) ALTIJD UITZONDERINGEN!

Onzijdig zijn:

- verkleinwoorden (op -chen en -lein): das Männchen, das Dörflein;
- zelfstandige naamwoorden afgeleid van werkwoorden: das Essen, das Hören;
- zelfstandige gebruikte bijvoeglijke naamwoorden: das Schöne, das Schlechte;
- namen van kleuren: das Rot, das Weiß, das Blau.

De volgende woorden zijn meestal onzijdig:

- bijna alle chemische elementen: das Aluminium, das Kupfer, das Uran (pas op: der Kohlenstoff, der Sauerstoff, der Stickstoff, der Wasserstoff, der Phosphor, der Schwefel);
- namen van metalen: das Blei, das Eisen, das Silber (pas op: die Bronze, der Stahl);
- breuken: das Drittel, das Viertel, das Fünftel (pas op: die Hälfte).

Woorden met de volgende uitgangen zijn ook meestal onzijdig:

- ial: das Altmaterial;
- ment: das Pigment (pas op: der Konsument, der Zement);
- nis: das Bildnis (pas op: die Fahrerlaubnis, die Wildnis);
- o: das Duo (pas op: die Avocado, der Euro);
- tum: das Datum (pas op: der Reichtum, der Irrtum);
- um (van Latijnse oorsprong): das Museum.

PAS OP: ER ZIJN (BIJNA) ALTIJD UITZONDERINGEN!

De meeste zelfstandige naamwoorden worden 'sterk' vervoegd:

1	der König	die Könige
2	des König s	der Könige
3	dem König	den Könige n
4	den König	die Könige

1	die Frau	die Frauen
2	der Frau	der Frauen
3	der Frau	den Frauen
4	die Frau	die Frauen

1	das Glas	die Gläser
2	des Glas es	der Gläser
3	dem Glas	den Gläser n
4	das Glas	die Gläser

Een aantal mannelijke zelfstandige naamwoorden wordt ook 'zwak' vervoegd, zij krijgen 7 x -en/-n.

- mannelijke personen- en dierennamen op -e (der Franzose, der Kunde, der Affe, der Löwe);
- der Bär, der Bauer, der Christ, der Fürst, der Graf, der Held, der Herr, der Mensch, der Nachbar, der Prinz, der Tor;
- mannelijke anderstalige woorden (eindigend op -at, -ant, -ent, -et, -graf/ph, -ist, bijvoorbeeld: der Automat, der Diamant, der Fotograf, der Komet, der Paragraph, der Student).

1	der Mensch	die Menschen
2	des Menschen	der Menschen
3	dem Menschen	den Menschen
4	den Menschen	die Menschen

Een aantal mannelijke zelfstandige naamwoorden wordt 'gemengd' vervoegd, zij krijgen 4 x -en/-n.

1	der Staat	die Staaten
2	des Staates	der Staaten
3	dem Staat	den Staaten
4	den Staat	die Staaten

Zo ook: der Muskel, der Nerv, der Schmerz, der See, der Staat, der Strahl, der Typ, der Vetter, der Zins, der Doktor, der Motor

2.4 BIJVOEGLIJK NAAMWOORD

Net als in het Nederlands heb je in het Duits bijvoeglijke naamwoorden. In het Duits veranderen ze van vorm, al naar gelang de naamval waarin ze staan.

Een bijvoeglijk naamwoord zegt iets van een zelfstandig naamwoord.

Een bijvoeglijk naamwoord kan zowel vóór als achter het zelfstandig naamwoord staan. Als het bn vóór het zn staat, krijgt het de uitgang van de naamval waarin het zelfstandig naamwoord staat. Het kan dus van vorm veranderen!

Voorbeeld: schön - der schöne Garten (1e naamval mannelijk, der-Gruppe)
 des schönen Gartens (2e naamval mannelijk, der-Gruppe)
 ein schöner Garten (1e naamval mannelijk, ein-Gruppe)
 schönem Garten (3e naamval mannelijk, 0-Gruppe)

Mannelijk:

	der-Gruppe				0-Gruppe			ein-Gruppe		
1	d er	arm e	Mann		arm er	Mann		ein __	arm er	Mann
2	d es	arm en	Mann es		arm en	Mann es		ein es	arm en	Mann es
3	d em	arm en	Mann		arm em	Mann		ein em	arm en	Mann
4	d en	arm en	Mann		arm en	Mann		ein en	arm en	Mann

Vrouwelijk:

	der-Gruppe				0-Gruppe			ein-Gruppe		
1	d ie	arm e	Frau		arm e	Frau		ein e	arm e	Frau
2	d er	arm en	Frau		arm er	Frau		ein er	arm en	Frau
3	d er	arm en	Frau		arm er	Frau		ein er	arm en	Frau
4	d ie	arm e	Frau		arm e	Frau		ein e	arm e	Frau

Onzijdig

	der-Gruppe				0-Gruppe			ein-Gruppe		
1	d as	arm e	Kind		arm es	Kind		ein __	arm es	Kind
2	d es	arm en	Kind es		arm en	Kind es		ein es	arm en	Kind es
3	d em	arm en	Kind		arm em	Kind		ein em	arm en	Kind
4	d as	arm e	Kind		arm es	Kind		ein __	arm es	Kind

Meervoud

	der-Gruppe				0-Gruppe			ein-Gruppe		
1	d ie	arm en	Leute		arm e	Leute		kein e	arm en	Leute
2	d er	arm en	Leute		arm er	Leute		kein er	arm en	Leute
3	d en	arm en	Leute n		arm en	Leute n		kein en	arm en	Leute n
4	d ie	arm en	Leute		arm e	Leute		kein e	arm en	Leute

Als je de zelfstandige naamwoorden op een andere manier in een schema zet ontstaat de zgn. 'sleutel':

	mannelijk				vrouwelijk				onzijdig				meervoud		
1	d	arme	M		d	arme	F		d	arme	K		d	armen	L
2	d	armen	M		d	armen	F		d	armen	K		d	armen	L
3	d	armen	M		d	armen	F		d	armen	K		d	armen	L
4	d	armen	M		d	arme	F		d	arme	K		d	armen	L

	mannelijk				vrouwelijk				onzijdig				meervoud		
1													d	armen	L
2	d	armen	M		d	armen	F		d	armen	K		d	armen	L
3	d	armen	M		d	armen	F		d	armen	K		d	armen	L
4	d	armen	M										d	armen	L

	mannelijk			vrouwelijk			onzijdig			meervoud		
1												armen
2		armen			armen			armen				armen
3		armen			armen			armen				armen
4		armen										armen

Elk bn. dat binnen de sleutel valt krijgt de uitgang -en. Bij (alle woorden uit) de der-groep krijgen alle bn. die buiten de sleutel vallen een -e.

Dat gebeurt bij alle bn. in de ein-groep ook:

	mannelijk			vrouwelijk			onzijdig			meervoud		
1	e	armer	M	e	arme	F	e	armes	K	k	armen	L
2	e	armen	M	e	armen	F	e	armen	K	k	armen	L
3	e	armen	M	e	armen	F	e	armen	K	k	armen	L
4	e	armen	M	e	arme	F	e	armes	K	k	armen	L

	mannelijk			vrouwelijk			onzijdig			meervoud		
1										k	armen	L
2	e	armen	M	e	armen	F	e	armen	K	k	armen	L
3	e	armen	M	e	armen	F	e	armen	K	k	armen	L
4	e	armen	M							k	armen	L

Pas op: bij alles dat buiten de sleutel valt. Mannelijk 1^e naamval: -er; onzijdig 1^e en 4^e naamval -es!
Vrouwelijk, net als bij (alle woorden uit) de ein-groep -e.

	mannelijk			vrouwelijk			onzijdig			meervoud		
1		armer			arme			armes				
2												
3												
4					arme			armes				

Als het bn. achter het zn staat, komt het vaak voor als naamwoordelijk deel van het gezegde, maar de uitgang -e ontbreekt dan.

Voorbeeld:

Das schöne Haus: Das Haus ist schön.

Das spannende Buch: Das Buch ist spannend.

De woorden 'schön' en 'spannend' zijn bn.

Een ander kenmerk van veel bijvoeglijke naamwoorden is, dat ze de zogeheten **trappen van vergelijking** kennen: de **stellende** trap, de **vergroten** trap en de **overtreffende** trap.

De standaardvorm van het bijvoeglijk naamwoord is de stellende trap; de vergrotende trap wordt in het Duits net zo als in het Nederlands gevormd met het achtervoegsel -er; de overtreffende trap (net als in het Nederlands) met het achtervoegsel -st:

Nederlands
groot - groter - grootst
klein - kleiner - kleinst
goed - beter - best

Duits
groß - größer - größt
klein - kleiner - kleinst
gut - besser best

Zie je het verschil?

Om te weten of een woord een bijvoeglijk naamwoord of een bijwoord is, moet je de rest van de zin bekijken:

Meine Freundin ist sehr hübsch.

Het woord 'hübsch' zegt hier iets over het zelfstandig naamwoord 'Freundin'. In deze zin is 'hübsch' dus een bijvoeglijk naamwoord. Het woord 'sehr' zegt ook iets over een ander woord uit de zin, namelijk over 'hübsch'. We weten nu dat 'hübsch' geen zelfstandig naamwoord is. Daarom is 'sehr' een bijwoord.

Je hebt dus 3 vormen, in het Duits worden ze de **Positiv** = stellende trap, de **Komparativ** = de vergrotende trap en de **Superlativ** = overtreffende trap genoemd.

1. Der Positiv: de stellende trap

Dit is het bijvoeglijk naamwoord zoals je die kent. Je 'stelt' hier iets, zegt dat iets zo is. Het wordt (nog) niet vergroot of overtroffen. Je gebruikt de Positiv als je iets vergelijkt dat hetzelfde is. Bijvoorbeeld:

- Sie ist gleich hübsch. (Zij is even knap);
- Sie ist genauso hübsch wie du. (Zij is net zo knap als jij);
- Sie ist genauso hübsch wie meine Schwester. (Zij is net zo knap als mijn zus).

2. Der Komparativ: de vergrotende trap

De tweede trap is vergrotend. Dat betekent dat het bijvoeglijk naamwoord, dat eerst alleen gesteld werd, nu vergroot wordt: 'hübsch' wordt 'hübscher'. Als je dit doet in het Duits, gebeuren er twee dingen:

- De klinker in het woord krijgt een Umlaut (a - ä; u - ü; o - ö; au - äu). Dat kan alleen bij bn. die een klinker hebben die 'Umlautsfähig' is. In het Duits dus alleen op de a, de o, de u en de au. (In het Nederlands kun je alleen op de e en de i een trema zetten.)
- De uitgang '-er' komt achter het woord.

Bijvoorbeeld: reich - reicher; schnell - schneller; alt - älter; schön - schöner; dumm - dümmer; rot - röter.

3. Der Superlativ: de overtreffende trap

De derde trap is overtreffend. Dat betekent dat het vergrootte bijvoeglijk naamwoord nóg groter wordt. Het wordt dus overtroffen: 'hübscher' wordt 'hübschest'. Weer twee regels:

- In plaats van '-er' schrijf je '-st' aan het eind van een woord.
- Bij sommige uitzonderingen (lastig uit te spreken klanken) wordt dit '-est'. Zogenaamde lastige klanken zijn bijvoorbeeld '-d, -t, of -s' klanken, zoals hübsch.

Voorbeelden: alt - älter - ältest; hübsch - hübscher - hübschest; reich - reicher - reichst; schnell - schneller - schnellst; schön - schöner - schönst

Zoals (bijna) altijd zijn er uitzonderingen:

bald - eher - ehest
gern - lieber - liebste

groß – größer – größt
gut – besser – best
hoch – höher – höchst
nah – näher – nächst
viel – mehr – meist

Am

Je kunt de overtreffende trap op twee manieren schrijven. De eerste manier is gewoon zoals in de Superlativ: 'Sie ist die hübscheste Frau. Maar je kunt óók zeggen: 'Diese Frau (/ Sie) ist am hübschesten'.

Ook nu zijn er twee regels:

- Je zet het woordje 'am' voor de overtreffende trap.
- Je zet '-en' aan het einde van het woord.

Voorbeelden: alt - älter - ältest / am ältesten; hübsch - hübscher - hübschest / am hübschesten; reich - reicher - reichst / am reichsten; schnell - scheller - schnellst / am schnellsten; schön - schöner - schönst / am schönsten

Zoals (bijna) altijd zijn er uitzonderingen:

bald - eher - ehest / am ehesten
gern - lieber - liebste / am liebsten
gut - besser - best / am besten
groß - größer - größt / am größten
hoch - höher - höchst / am höchsten
nah - näher - nächst / am nächsten
viel - mehr - meist / am meisten

'Als,' 'so...wie,' 'weniger...als'

Berlin ist **größer als** Amsterdam.
Der Rhein ist **länger als** die Maas.
München ist (genau) **so schön wie** Wien.
Deutschland ist ungefähr **so groß wie** Spanien.
Die Bevölkerung in Deutschland ist **weniger dicht als** in den Niederlanden.

Met 'als' wordt een verschil uitgedrukt, met 'wie' een overeenkomst.

2.5 BIJWOORD

Nog een keer:

Meine Freundin ist sehr hübsch.

Het woord 'hübsch' zegt hier iets over het zelfstandig naamwoord 'Feundin'. In deze zin is 'hübsch' dus een bijvoeglijk naamwoord. Het woord 'sehr' zegt ook iets over een ander woord uit de zin, namelijk over 'hübsch'. We weten nu dat 'hübsch' geen zelfstandig naamwoord is. Daarom is 'sehr' een bijwoord.

Over het bijwoord zijn verschillende opmerkingen te maken:

1. Een bijwoord is een woord dat iets zegt van een ander woord dan een zelfstandig naamwoord.

Voorbeelden: Es regnet stark. 'stark' zegt iets van 'regnet' 'stark' = bijwoord

Ich bin sehr glücklich. 'sehr' zegt iets van 'glücklich' 'sehr' = bijwoord

2. Een belangrijk kenmerk van een bijwoord is, dat het niet van vorm kan veranderen.

Voorbeelden: Heute ist es hier kalt. 'Heute' geeft een tijd aan en 'hier' een plaats.

'Heute' en 'hier' zijn bijwoorden. Ze kunnen niet van vorm veranderen.

3. Als een **zinsdeel** Bijwoordelijke Bepaling is en het bestaat uit één woord, dan noemen we dat woord bij de benoeming van de **woordsoorten** een bijwoord.

Voorbeelden: Später habe ich bestimmt Zeit für dich. 'Später' en 'bestimmt' zijn als zinsdeel bijwoordelijke bepaling en dus als woordsoort een bijwoord.

4. Sommige vraagwoorden zijn bijwoorden: wie, wo, warum, wann, enz.

Zie hieronder bij de vragende voornaamwoorden.

Probleem:

Als je leest wat hierboven bij 1 over het bijwoord is gezegd, en je vergelijkt dat met wat er gezegd is over het bijvoeglijk naamwoord, dan kun je van het bijwoord 'stark' zeggen, dat ook die van vorm kan veranderen: stark – stärker – stärkst / am stärksten.

Het lijkt in dit soort gevallen moeilijk om een keus te maken tussen een bn of een bw. Daarom spreken we af dat in dit soort gevallen beide antwoorden goed zijn en daarmee is het probleem opgelost!

2.6 VOEGWOORD

Voegwoorden zijn woorden die een verbinding vormen tussen twee zinnen of tussen twee delen van één zinsdeel.

'Und' (en), 'oder' (of), 'denn (want)' en 'aber' (maar) (+ 'sondern' + 'doch') verbinden 2 hoofdzinnen met elkaar, de andere voegwoorden verbinden een hoofdzin met een bijzin.

Jan geht zur Schule. Kees fährt mit dem Fahrrad in die Bibliothek. Je kunt deze zinnen aan elkaar lassen:
Jan geht zur Schule und Kees fährt mit dem Fahrrad in die Bibliothek.

Jan geht zur Schule aber Kees fährt mit dem Fahrrad in die Bibliothek.

De woorden 'und', 'oder', 'denn' en 'aber' zijn voegwoorden omdat ze twee zinnen met elkaar verbinden.

Jan geht zur Schule. Kees geht zur Schule. Als je deze zinnen aan elkaar last, krijg je:
Jan und Kees gehen zur Schule.

Er komt een voegwoord te staan in het onderwerp: Jan und Kees. 'und' staat dus tussen de twee delen van één zinsdeel.

Enkele belangrijke voegwoorden zijn: aber, denn, doch, jedoch, oder, und, sowohl – als auch, weder – noch, als, damit, dass, ob, obwohl, nachdem, während, wenn

2.7 TELWOORD

Net als in het Nederlands heb je in het Duits hoofd- en rangtelwoorden.

Telwoorden zijn woorden die een hoeveelheid aangeven.

- woorden die je kunt invullen op de plaats van de puntjes in het woordgroepje:

Ich habe davon....

Veel woorden die je kunt invullen zijn hoofdtelwoorden. Voorbeelden: viel(e), kein(e), drei, zwanzig, einige, enz.

null			
eins	elf	einundzwanzig etc	
zwei	zwölf		
drei	dreizehn	dreißig	
vier	vierzehn		
fünf	fünfzehn		
sechs	sechzehn	sechzig	
sieben	siebzehn	siebzig	
acht	achtzehn		
neun	neunzehn		
zehn	zwanzig	hundert	tausend

Als je precies weet om welke hoeveelheid het gaat dan spreek je van bepaalde hoofdtelwoorden, weet je dat niet precies dan is er sprake van een onbepaald hoofdtelwoord.

- woorden die een rangorde aangeven. Ze eindigen altijd op - te of - ste. Voorbeelden: zweite, mittlere, x-te, letzte, dritte, zehnte,, enz.

ers te	elf te	einundzwanzig ste etc	
zwei te	zwölf te		
drit te	dreizehn te	dreißig ste	
vier te	vierzehn te		
fünf te	fünfzehn te		
sechs te	sechzehn te	sechzig ste	
sieb te	siebzehn te	siebzig ste	
ach te	achtzehn te		
neun te	neunzehn te		
zehn te	zwanzig ste	hundert ste	tausend ste

Opmerkingen

- Rangtelwoorden zijn het antwoord op de vraag 'de hoeveelste'
- Rangtelwoorden worden bijna altijd regelmatig gevormd. Daartoe wordt een t toegevoegd aan het grondtal in de getallenreeks 1 tot 19.

- Rangtelwoorden als bvn krijgen de naamval-uitgang:

Der **erste** Gewinner / Ein **erster** Gewinner
 gratulierte
 dem **zweiten** Gewinner / einem **zweiten** Gewinner

- De rangtelwoorden vanaf 20 krijgen geen t(e), maar st(e) (+ eventuele uitgang).
- Uitzonderingen zijn de 1e, 3e, 7e en 8e.
- Als rangtelwoorden in de vorm van een cijfer worden uitgedrukt, komt er een punt achter te staan.

Der 1. Gewinner / Ein 1. Gewinner
 gratulierte
 dem 2. Gewinner / einem 2. Gewinner

Van de lezer wordt verwacht dat hij/zij de uitgang zelf kan vormen. Dit wordt vooral vaak bij een datum gedaan: Der 14. November war ein schöner Tag.

Als je precies weet om welke hoeveelheid het gaat dan spreek je van bepaalde rangtelwoorden, weet je dat niet precies dan is er sprake van een onbepaald rangtelwoord: letzte, mittlere, viele und wieviele.

2.8 VOORNAAMWOORD

Net als in het Nederlands heb je in het Duits 8 voornaamwoorden.

Voornaamwoorden zijn woorden die wijzen naar andere woorden.

Een woord is bijvoorbeeld al eens een keer in een zin of in de zin ervoor al genoemd en de spreker of schrijver wil dit woord niet meer herhalen er hij gebruikt daarvoor in de plaats een woord dat naar het bedoelde woord verwijst. Dat is dan een voornaamwoord.

Voorbeeld. Ik heb Karin al wel tien keer gewaarschuwd, maar zij wil niet luisteren. zij = Karin, 'zij' is een voornaamwoord.

Zoals hierboven al is aangegeven, onderscheiden we 8 verschillende soorten voornaamwoorden. Die 8 worden hieronder kort besproken.

2.8.1 Persoonlijke voornaamwoord

Persoonlijke voornaamwoorden duiden personen aan. Ze komen voor als onderwerpsvorm of als voorwerpsvorm (LV, MV of W)

	Onderwerp	Meewerkend voorwerp	Lijdend voorwerp
	1 ^e naamval	3 ^e naamval	4 ^e naamval
1 ^e persoon enkelvoud	ich	mir	mich
2 ^e persoon enkelvoud	du	dir	dich
3 ^e persoon enkelvoud	er	ihm	ihn
	sie	ihr	sie
	es	ihm	es
1 ^e persoon meervoud	wir	uns	uns
2 ^e persoon meervoud	ihr	euch	euch
3 ^e persoon meervoud	sie	ihnen	sie
Beleefdheidsvorm	Sie	Ihnen	Sie

Opmerkingen:

- Het woord 'het' is een persoonlijk voornaamwoord als het verwijst naar een zelfstandig naamwoord.

Voorbeeld: Das Pferd ist auf der Wiese. Es steht im Schatten unter einem Baum.

'Es steht': es = pers.vnw.

2.8.2 Bezittelijk voornaamwoord

Een bezittelijk voornaamwoord geeft aan dat iets of iemand op de een of andere manier van iemand is of bij iemand hoort. De bezittelijk voornaamwoorden zijn:

1^e persoon enkelvoud: ich = mein*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	mein _	mein e	mein _	mein e
2	mein es	mein er	mein es	mein er
3	mein em	mein er	mein em	mein en
4	mein en	mein e	mein _	mein e

2^e persoon enkelvoud: du = dein*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	dein _	dein e	dein _	dein e
2	dein es	dein er	dein es	dein er
3	dein em	dein er	dein em	dein en
4	dein en	dein e	dein _	dein e

3^e persoon enkelvoud: er = sein*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	sein _	sein e	sein _	sein e
2	sein es	sein er	sein es	sein er
3	sein em	sein er	sein em	sein en
4	sein en	sein e	sein _	sein e

3^e persoon enkelvoud: sie = ihr*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	ihr _	ihr e	ihr _	ihr e
2	ihr es	ihr er	ihr es	ihr er
3	ihr em	ihr er	ihr em	ihr en
4	ihr en	ihr e	ihr _	ihr e

3^e persoon enkelvoud: es = sein*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	sein _	sein e	sein _	sein e
2	sein es	sein er	sein es	sein er
3	sein em	sein er	sein em	sein en
4	sein en	sein e	sein _	sein e

1^e persoon meervoud: wir = unser*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	unser _	unser e	unser _	unser e
2	unser es	unser er	unser es	unser er
3	unser em	unser er	unser em	unser en
4	unser en	unser e	unser _	unser e

2^e persoon meervoud: ihr = euer*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	euer _	euer e	euer _	euer e
2	euer es	euer er	euer es	euer er
3	euer em	euer er	euer em	euer en
4	euer en	euer e	euer _	euer e

3^e persoon meervoud: sie = ihr*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	ihr _	ihr e	ihr _	ihr e
2	ihr es	ihr er	ihr es	ihr er
3	ihr em	ihr er	ihr em	ihr en
4	ihr en	ihr e	ihr _	ihr e

Beleefdheidsvorm: Sie = Ihr*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	Ihr _	Ihr e	Ihr _	Ihr e
2	Ihr es	Ihr er	Ihr es	Ihr er
3	Ihr em	Ihr er	Ihr em	Ihr en
4	Ihr en	Ihr e	Ihr _	Ihr e

* zie: ein-Gruppe

Bezittelijke voornaamwoorden worden meestal bijvoeglijk gebruikt: mein Vater, deine Schwester, enz. Soms worden bezittelijke voornaamwoorden zelfstandig gebruikt. Er komt dan een lidwoord voor te staan: Ich gebe jedem das Seine.

2.8.3 Aanwijzend voornaamwoord

Aanwijzende voornaamwoorden wijzen letterlijk iets aan. De meest gebruikte aanwijzende voornaamwoorden zijn: der, die, das, dieser, diese, dieses, jener, jene, jenes, derjenige, diejenige, derselbe, dieselbe en de daarbij horende vervoegingen:

Meest voorkomend: dies_*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	dies er	dies e	dies es	dies e
2	dies es	dies er	dies es	dies er
3	dies em	dies er	dies em	dies en
4	dies en	dies e	dies es	dies e

* zie: der-Gruppe

2.8.4 Vragende voornaamwoord

De vragende voornaamwoorden zijn: wer, was, wem, wen, wessen, welcher, was für ein

Wer en was worden zelfstandig gebruikt; welcher en was für ein meestal bijvoeglijk:

Wer hat das getan?

Was ist Ihr Name?

Welcher Wettkampf ist im Fernsehen?

Veel voorkomend: welch_*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	welch er	welch e	welch es	welch e
2	welch es	welch er	welch es	welch er
3	welch em	welch er	welch em	welch en
4	welch en	welch e	welch es	welch e

* zie: der-Gruppe

Er zijn meer vragende woorden zoals: wie, wann, warum, wo, enz. Dit zijn geen vragende voornaamwoorden, maar bijwoorden.

2.8.5 Betrekkelijke voornaamwoord

Een betrekkelijk voornaamwoord heeft betrekking op een woord dat al genoemd is. Het slaat op dat woord terug.

De betrekkelijke voornaamwoorden zijn: der/die/das/die en welch_

Veel voorkomend: der/die/das*

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
1	der / welch er	die / welch e	das / welch es	die / welch e
2	dessen	deren	dessen	deren
3	dem / welch em	der / welch er	dem / welch em	denen / welch en
4	den / welch en	die / welch e	das / welch es	die / welch e

* zie: der-Gruppe

Het woord waar het betrekkelijk voornaamwoord betrekking op heeft noemen we het antecedent.

Voorbeelden:

Der Mann, **der** dort geht, ist mein Nachbar.

der = betr.vnw;

Der Mann = antecedent.

Das Pferd, **das** auf der Weide steht, gehört mir.

das = betr.vnw;

Das Pferd =antecedent.

2.8.6 Wederkerige voornaamwoord

Het DU heeft als WGV: **einander**.

Peter und Inge helfen **einander** (gegenseitig).

Het voornaamwoord 'elkaar' drukt een wederkerige relatie uit. In combinatie met een voorzetsel worden het voornaamwoord en het voorzetsel samen geschreven. Samen vormen ze dan een bijwoord.

aneinander = bijwoord

miteinander = bijwoord

nebeneinander = bijwoord

voneinander = bijwoord

zueinander = bijwoord

2.8.7 Wederkerende voornaamwoord

Sommige werkwoorden zijn 'verplicht wederkerend'; ze moeten altijd een wederkerend voornaamwoord bij zich hebben. Sich irren is bijvoorbeeld verplicht wederkerend: een zin als 'ich irre' is niet mogelijk. Er moet nog een ander woord bij. Een ander bekend voorbeeld is sich schämen.

Wederkerige voornaamwoorden staan bij wederkerende werkwoorden. In een zin met een verplicht wederkerend werkwoord hoort het wederkerig voornaamwoord bij het werkwoordelijk gezegde.

Er schämt sich für seine kaputte Hose. : Er = onderwerp, 1e naamval. schämt sich = werkwoordelijk gezegde. für seine kaputte Hose = voorzetselvoorwerp.

Bij wederkerende werkwoorden wordt het wederkerend voornaamwoord gebruikt dat 'zichzelf' betekent. We gebruiken het wederkerend voornaamwoord in de Dativ-vorm (= 3^e naamval) als er ook een lijdend voorwerp (= 4^e naamval) is.

Als het werkwoord toevallig wederkerend is, is het voornaamwoord het lijdend voorwerp. In 'Mein Vater rasiert sich mit Wasser und Seife' is rasiert het werkwoordelijk gezegde en sich het lijdend voorwerp.

4^e naamval:

ich irre	mich
du irrst	dich
er, sie, es irrt	sich
wir irren	uns
ihr irrt	euch
sie, Sie irren	sich

3e naamval:

ich putze	mir	die Zähne
du putzt	dir	die Zähne
er, sie, es putzt	sich	die Zähne
wir putzen	uns	die Zähne
ihr putzt	euch	die Zähne
sie, Sie putzen	sich	die Zähne

Het derde woord in elke zin: mir/mich, dir/dich, sich, uns, en euch zijn wederkerende voornaamwoorden.

2.8.8 Onbepaalde voornaamwoord

Onbepaalde voornaamwoorden gebruiken we als we personen of zaken niet kunnen of willen noemen.

De meest voorkomende onbepaalde voornaamwoorden voor personen zijn: man, jemand en niemand

De meest voorkomende onbepaalde voornaamwoorden voor dingen zijn: etwas, nichts en alles

De meest voorkomende onbepaalde voornaamwoorden voor personen + dingen zijn: alle, einige, jede, ein/kein, manch, mehrere

Onbepaald voornaamwoorden worden gebruikt wanneer je niet weet wie of wat iets doet (man, jemand, niemand, etwas, nichts, alles), of wanneer je niet precies wilt of kunt zeggen hoeveel er iets doen (manche, wenige, viele, alle).

'sie' is een onbep.vnw als je het kunt vervangen door: man.

Voorbeeld: Sie sagen, es habe einen Unfall gegeben. Sie sagen = man sagt.

Het woord 'es' in weersuitdrukkingen is ook een onbepaald voornaamwoord.

2.9 VOORZETSEL

Je hebt 4 groepen voorzetsels: van de 2^e, de 3^e, de 4^e en de 3^e óf 4^e naamval.

Voorzetsels = voorzagsels. De voorzetsels vertellen welke naamval je moet gebruiken.

Als je zinnen moet ontleden is het handig om eerst alle woordgroepen waar een voorzetsel voor staat alvast te benoemen. Meestal zijn het dan bijwoordelijke bepalingen, soms voorzetselvoorwerpen. De voorzetsels bepalen, over het algemeen, de naamval

2 ^e naamval	3 ^e naamval	4 ^e naamval	3 ^e of 4 ^e naamval
statt	mit	durch	an
trotz	nach	für	auf
während	bei	ohne	hinter
wegen	seit	um	neben
außerhalb	von	bis	in
innerhalb	zu	gegen	über
anlässlich	gegenüber	entlang	unter
	außer		vor
	aus		zwischen

Daarna ga je op zoek naar werkwoorden met een bepaalde naamval.

Tenslotte ga je de resterende zinsdelen benoemen:

Naam:	Afkorting:	Naamval:
ONDERWERP	O	1
GEZEGDE	WG / NG	
LIJDEND VOORWERP	LV	4
MEEWERKEND VOORWERP	MV	3
VOORZETSEL VOORWERP	VV	
BIJWOORDELIJKE BEPALING	BWB	
BIJVOEGLIJKE BEPALING	BVB	(2)

Regels voor welke naamval je moet gebruiken zijn er niet. Je zult ze dus uit je hoofd moeten leren (net als de 'der'-, 'ein'- en zonder-groep).

Alfabetisch + betekenis + naamval:

an	= aan	= 3/4
anlässlich	= naar aanleiding	= 2
auf	= op	= 3/4
aus	= uit	= 3
außer	= behalve	= 3
außerhalb	= buiten	= 2
bei	= bij	= 3
bis	= tot	= 4
durch	= door	= 4
entlang	= langs	= 4
für	= voor	= 4
gegen	= tegen	= 4

gegenüber	= tegenover	= 3
hinter	= achter	= 3/4
in	= in	= 3/4
innerhalb	= binnen	= 2
mit	= met	= 3
nach	= na	= 3
neben	= naast	= 3/4
ohne	= zonder	= 4
seit	= sinds	= 3
statt	= in plaats van	= 2
trotz	= ondanks	= 2
über	= over	= 3/4
um	= om	= 4
unter	= onder	= 3/4
von	= van	= 3
vor	= voor	= 3/4
während	= terwijl	= 2
wegen	= wegens	= 2
zu	= naar	= 3
zwischen	= tussen	= 3/4

De voorzetsels van de derde of vierde naamval zijn het lastigst. Wanneer krijg je de derde naamval en wanneer de vierde naamval?

De derde naamval krijg je als er sprake is van een zich bevinden, een rust.

an	Der Stuhl steht am Fenster.
auf	Das Buch liegt auf dem Tisch.
hinter	Das Buch liegt hinter dem Regal.
in	Das Kleid hing im Schrank.
neben	Sie sitzen neben Ihrem Freund.
über	Das Bild hing über dem Sofa.
unter	Der Ball befindet sich unter dem Tisch.
vor	Er sitzt vor dem Fernseher.
zwischen	Er sitzt zwischen seinen Gästen.

Je kunt vragen: wo (waar) + werkwoord?

De vierde naamval krijg je als er sprake is van een beweging, een ergens op weg naartoe zijn.

an	Sie stellte den Stuhl ans Fenster.
auf	Er legt das Buch auf den Tisch.
hinter	Das Buch ist hinter das Regal gefallen.
in	Die Frau hängte ihr Kleid in den Schrank.
neben	Setzen Sie sich neben Ihren Freund.
über	Er hängte das Bild über das Sofa.
unter	Der Ball rollt unter den Tisch.
vor	Er setzte sich vor den Fernseher.
zwischen	Er setzt sich zwischen seine Gäste.

Je kunt vragen: wohin (waarheen) + werkwoord?

2.10 TUSSENWERPSEL

Tussenwerpsels hebben geen grammaticale functie.

Tussenwerpsels geven vaak uiting aan gevoelens, stemmingen of emoties. Ze verraden hoe de schrijver of spreker zich voelt.

Ze staan los van de rest van de zin waar ze in staan.

Tussenwerpsels kunnen ook als zelfstandige uitroep fungeren.

ach, aha, oh, au, bäh, igitt, huch, hurra, hoppla, nanu, oha, o lala, pfui, tja, ups, wow, cool, Mensch, Mann, Donnerwetter, Gesundheit, meine Güte, verdammt

LINKS

Een meer uitgebreid grammaticaal overzicht kun je vinden op:

<http://germatik.com/page9.html>

Cambiumned:

<https://www.cambiumned.nl/theorie/grammatica/>

Online zinnen ontleden + woordsoorten benoemen:

<http://redekundig.nl/>

ABLAUT

De onderstaande werkwoorden kunnen vaak veranderd worden door er een voorvoegsel, een „Vorsilbe“ (be-, ver-, etc.) of een voorzetsel (voorzegsel, Präposition: an-, auf-, etc.) vóór te zetten. Sommige werkwoorden worden dan scheidbaar (aufatmen: „Er atmet auf“), andere niet (beatmen: „Er beatmet das Opfer“).

De „basis“ blijft hetzelfde. Dat zijn de werkwoorden die hieronder staan. Leer de „Ablaut“ (infinitief - verleden tijd - voltooid deelwoord). Dan leer je meteen ook of het sterke of zwakke werkwoorden zijn.

Sterke werkwoorden:

- klinkerverandering
- voltooid deelwoord op -en

Zwakke werkwoorden:

- géén klinkerverandering
- voltooid deelwoord op -t

Onregelmatige werkwoorden:

- mix van sterke en zwakke eigenschappen

Als het onderwerp niet „ich“, „du“, „wir“ of „ihr“ is, moet je altijd de derde persoon gebruiken. Als het enkelvoud is de „er/sie/es-vorm“, als het meervoud is de „sie-vorm“.

1

1. achten, achtete, geachtet
2. analysieren, analysierte, analysiert
3. ändern, änderte, geändert
4. antworten, antwortete, geantwortet
5. arbeiten, arbeitete, gearbeitet
6. ärgern, ärgerte, geärgert
7. atmen, atmete, geatmet
8. backen, backte, gebacken
9. baden, badete, gebadet
10. bauen, baute, gebaut

2

1. beachten, beachtete, beachtet
2. beantragen, beantragte, beantragt
3. bedeuten, bedeutete, bedeutet
4. beeilen, beeilte, beeilt
5. beeinflussen, beeinflusste, beeinflusst
6. begegnen, begegnete, begegnet
7. beginnen, begann, begonnen
8. behandeln, behandelte, behandelt
9. behaupten, behauptete, behauptet
10. beleidigen, beleidigte, beleidigt

3

11. bemühen, bemühte, bemüht
12. beobachten, beobachtete, beobachtet
13. berichten, berichtete, berichtet
14. beruhigen, beruhigte, beruhigt
15. beschäftigen, beschäftigte, beschäftigt
16. beschweren, beschwerte, beschwert
17. besichtigen, besichtigte, besichtigt
18. bestätigen, bestätigte, bestätigt
19. bestellen, bestellte, bestellt
20. beten, betete, gebetet

4

21. betrügen, betrog, betrogen
22. bewegen, bewegte, bewegt
23. beweisen, bewies, bewiesen
24. bewerben, bewarb, beworben
25. bieten, bot, geboten
26. bitten, bat, gebeten
27. bleiben, blieb, geblieben
28. blühen, blühte, geblüht
29. bluten, blutete, geblutet
30. braten, brät, gebraten

5

- 31. brauchen, brauchte, gebraucht
- 32. bremsen, bremste, gebremst
- 33. brennen, brannte, gebrannt
- 34. buchen, buchte, gebucht
- 35. buchstabieren, buchstabierte, buchstabiert
- 36. danken, dankte, gedankt
- 37. dauern, dauerte, gedauert
- 38. decken, deckte, gedeckt
- 39. denken, dachte, gedacht
- 40. dienen, diente, gedient

6

- 41. diskutieren, diskutierte, diskutiert
- 42. drehen, drehte, gedreht
- 43. drucken, druckte, gedruckt
- 44. drücken, drückte, gedrückt
- 45. dürfen, durfte, gedurft
- 46. duschen, duschte, geduscht
- 47. ehren, ehrte, geehrt
- 48. entschuldigen, entschuldigte, entschuldigt
- 49. entwickeln, entwickelte, entwickelt
- 50. erfüllen, erfüllte, erfüllt

7

- 51. erhöhen, erhöhte, erhöht
- 52. erholen, erholte, erholt
- 53. erinnern, erinnerte, erinnert
- 54. erkälten, erkältete, erkältet
- 55. erklären, erklärte, erklärt
- 56. erkundigen, erkundigte, erkundigt
- 57. erlauben, erlaubte, erlaubt
- 58. erledigen, erledigte, erledigt
- 59. ernähren, ernährte, ernährt
- 60. essen, aß, gegessen

8

- 61. existieren, existierte, existiert
- 62. fahren, fuhr, gefahren
- 63. fallen, fiel, gefallen
- 64. fehlen, fehlte, gefehlt
- 65. feiern, feierte, gefeiert
- 66. finden, fand, gefunden
- 67. fliegen, flog, geflogen
- 68. fließen, floss, geflossen
- 69. folgen, folgte, gefolgt
- 70. fotografieren, fotografierte, fotografiert

9

- 71. fragen, fragte, gefragt 82 fressen, fraß, gefressen
- 83. freuen, freute, gefreut
- 84. frieren, fror, gefroren
- 85. frühstücken, frühstückte, gefrühstückt
- 86. fühlen,ühlte, gefühlt
- 87. führen, führte, geführt
- 88. geben, gab, gegeben
- 89. gehen, ging, gegangen
- 90. gelingen, gelang, gelungen

10

- 91. gelten, galt, gegolten
- 92. geschehen, geschah, geschehen
- 93. gewinnen, gewann, gewonnen
- 94. gewöhnen, gewöhnte, gewöhnt
- 95. glauben, glaubte, geglaubt
- 96. gratulieren, gratulierte, gratuliert
- 97. gründen, gründete, gegründet
- 98. grüßen, grüßte, begrüßt
- 99. haben, hatte, gehabt
- 100. halten, hielt, gehalten

11.

- 101. hängen, hängte, gehängt
- 102. hängen, hing, gehangen
- 103. hassen, hasste, gehasst
- 104. heben, hob, gehoben
- 105. heiraten, heiratete, geheiratet
- 106. heißen, hieß, geheißen
- 107. heizen, heizte, geheizt
- 108. helfen, half, geholfen
- 109. hindern, hinderte, gehindert
- 110. hoffen, hoffte, gehofft

12

- 111. holen, holte, geholt
- 112. hören, hörte, gehört
- 113. hupen, hupte, gehupt
- 114. husten, hustete, gehustet
- 115. informieren, informierte, informiert
- 116. interessieren, interessierte, interessiert
- 117. irren, irrte, geirrt
- 118. kämpfen, kämpfte, gekämpft
- 119. kennen, kannte, gekannt
- 120. klagen, klagte, geklagt

13

- 121. klappen, klappte, geklappt
- 122. kleben, klebte, geklebt
- 123. klettern, kletterte, geklettert
- 124. klingeln, klingelte, geklingelt
- 125. klopfen, klopfte, geklopft
- 126. kochen, kochte, gekocht
- 127. kommen, kam, gekommen
- 128. können, konnte, gekonnt
- 129. konzentrieren, konzentrierte, konzentriert
- 130. korrigieren, korrigierte, korrigiert

14

- 131. kosten, kostete, gekostet
- 132. kriegen, kriegte, gekriegt
- 133. kümmern, kümmerte, gekümmert
- 134. kündigen, kündigte, gekündigt
- 135. küssen, küsste, geküsst
- 136. lächeln, lächelte, gelächelt
- 137. lachen, lachte, gelacht
- 138. landen, landete, gelandet
- 139. lassen, ließ, gelassen
- 140. laufen, lief, gelaufen

15

- 141. leben, lebte, gelebt
- 142. legen, legte, gelegt
- 143. lehnen, lehnte, gelehnt
- 144. leiden, litt, gelitten
- 145. leihen, lieh, geliehen
- 146. leisten, leistete, geleistet
- 147. leiten, leitete, geleitet
- 148. lernen, lernte, gelernt
- 149. lesen, las, gelesen
- 150. lieben, liebte, geliebt

16

- 151. liefern, lieferte, geliefert
- 152. liegen, lag, gelegen
- 153. loben, lobte, gelobt
- 154. lohnen, lohnte, gelohnt
- 155. lösen, löste, gelöst
- 156. lügen, log, gelogen
- 157. machen, machte, gemacht
- 158. malen, malte, gemalt
- 159. markieren, markierte, markiert
- 160. meinen, meinte, gemeint

17

161. melden, meldete, gemeldet

162. merken, merkte, gemerkt

163. messen, maß, gemessen

164. mieten, mietete, gemietet

165. mischen, mischte, gemischt

166. mögen, mochte, gemocht

167. müssen, musste, gemusst

168. nähen, nähte, genäht

169. nehmen, nahm, genommen

170. nennen, nannte, genannt

18

171. nützen, nützte, genützt

172. öffnen, öffnete, geöffnet

173. operieren, operierte, operiert

174. ordnen, ordnete, geordnet

175. organisieren, organisierte, organisiert

176. packen, packte, gepackt

177. parken, parkte, geparkt

178. passen, passte, gepasst

179. passieren, passierte, passiert

180. pflegen, pflegte, gepflegt

19

181. planen, plante, geplant

182. probieren, probierte, probiert

183. produzieren, produzierte, produziert

184. protestieren, protestierte, protestiert

185. prüfen, prüfte, geprüft

186. putzen, putzte, geputzt

187. rasieren, rasierte, rasiert

188. raten, riet, geraten

189. rauchen, rauchte, geraucht

190. reagieren, reagierte, reagiert

20

- 191. realisieren, realisierte, realisiert
- 192. rechnen, rechnete, gerechnet
- 193. reden, redete, geredet
- 194. regeln, regelte, geregelt
- 195. regieren, regierte, regiert
- 196. reinigen, reinigte, gereinigt
- 197. reisen, reiste, gereist
- 198. reparieren, reparierte, repariert
- 199. reservieren, reservierte, reserviert
- 200. retten, rettete, gerettet

21

- 201. riechen, roch, gerochen
- 202. rufen, rief, gerufen
- 203. sagen, sagte, gesagt
- 204. sammeln, sammelte, gesammelt
- 205. schaden, schadete, geschadet
- 206. schaffen, schaffte, geschafft
- 207. schalten, schaltete, geschaltet
- 208. schauen, schaute, geschaut
- 209. scheiden, schied, geschieden
- 210. scheinen, schien, geschienen

22

- 211. schenken, schenkte, geschenkt
- 212. schicken, schickte, geschickt
- 213. schieben, schob, geschoben
- 214. schimpfen, schimpfte, geschimpft
- 215. schlafen, schlief, geschlafen
- 216. schlagen, schlug, geschlagen
- 217. schließen, schloss, geschlossen
- 218. schmecken, schmeckte, geschmeckt
- 219. schneiden, schnitt, geschnitten
- 220. schneien, es schneite, es geschneit

23

- 221. schreiben, schrieb, geschrieben
- 222. schreien, schrie, geschrien
- 223. schützen, schützte, geschützt
- 224. schweigen, schwieg, geschwiegen
- 225. schwimmen, schwamm, geschwommen
- 226. schwitzen, schwitzte, geschwitzt
- 227. sehen, sah, gesehen
- 228. sein, war, gewesen
- 229. senden, sandte, gesandt
- 230. senden, sendete, gesendet

24

- 231. setzen, setzte, gesetzt
- 232. sichern, sicherte, gesichert
- 233. singen, sang, gesungen
- 234. sinken, sank, gesunken
- 235. sitzen, saß, gesessen
- 236. sollen, sollte, gesollt
- 237. sorgen, sorgte, gesorgt
- 238. sparen, sparte, gespart
- 239. spielen, spielte, gespielt
- 240. sprechen, sprach, gesprochen

25

- 241. springen, sprang, gesprungen
- 242. spülen, spülte, gespült
- 243. starten, startete, gestartet
- 244. stecken, steckte, gesteckt
- 245. stehen, stand, gestanden
- 246. stehlen, stahl, gestohlen
- 247. steigen, stieg, gestiegen
- 248. stellen, stellte, gestellt
- 249. sterben, starb, gestorben
- 250. stimmen, stimmte, gestimmt

26

251. stoppen, stoppte, gestoppt

252. stören, störte, gestört

253. strafen, strafte, gestraft

254. streiken, streikte, gestreikt

255. streiten, stritt, gestritten

256. studieren, studierte, studiert

257. stürzen, stürzte, gestürzt

258. suchen, suchte, gesucht

259. tanken, tankte, getankt

260. tanzen, tanzte, getanzt

27

261. teilen, teilte, geteilt

262. telefonieren, telefonierte, telefoniert

263. töten, tötete, getötet

264. tragen, trug, getragen

265. trainieren, trainierte, trainiert

266. träumen, träumte, geträumt

267. treffen, traf, getroffen

268. treiben, trieb, getrieben

269. trennen, trennte, getrennt

270. treten, trat, getreten

28

271. trinken, trank, getrunken

272. trocknen, trocknete, getrocknet

273. tun, tat, getan

274. turnen, turnte, geturnt

275. übernachten, übernachtete, übernachtet

276. überqueren, überquerte, überquert

277. unterrichten, unterrichtete, unterrichtet

278. verabschieden, verabschiedete, verabschiedet

279. verbessern, verbesserte, verbessert

280. verbinden, verband, verbunden

29

- 281. vergessen, vergaß, vergessen
- 282. vergrößern, vergrößerte, vergrößert
- 283. verhaften, verhaftete, verhaftet
- 284. verlangen, verlangte, verlangt
- 285. verlängern, verlängerte, verlängert
- 286. verletzen, verletzte, verletzt
- 287. verlieben, verliebte, verliebt
- 288. verlieren, verlor, verloren
- 289. vermuten, vermutete, vermutet
- 290. verspäten, verspätete, verspätet

30

- 291. verstehen, verstand, verstanden
- 292. verursachen, verursachte, verursacht
- 293. verwenden, verwendete, verwendet
- 294. verzeihen, verzieh, verziehen
- 295. wachen, wachte, gewacht
- 296. wachsen, wuchs, gewachsen
- 297. wählen, wählte, gewählt
- 298. wandern, wanderte, gewandert
- 299. warnen, warnte, gewarnt
- 300. warten, wartete, gewartet

31

- 301. waschen, wusch, gewaschen
- 302. wechseln, wechselte, gewechselt
- 303. wecken, weckte, geweckt
- 304. weinen, weinte, geweint
- 305. wenden, wendete, gewendet
- 306. werden, wurde, geworden
- 307. werfen, warf, geworfen
- 308. wiegen, wog, gewogen
- 309. winken, winkte, gewinkt
- 310. wirken, wirkte, gewirkt

32

311. wissen, wusste, gewusst

312. wohnen, wohnte, gewohnt

313. wollen, wollte, gewollt

314. wünschen, wünschte, gewünscht

315. zählen, zählte, gezählt

316. zeichnen, zeichnete, gezeichnet

317. zeigen, zeigte, gezeigt

318. ziehen, zog, gezogen

319. zweifeln, zweifelte, gezweifelt

320. zwingen, zwang, gezwungen